

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys

Tammikuu 2015

Asiakirjan nimeke	Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys -hankkeen esiselvitysraportti		
Hanke	Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys	HAREnro	VM014:00/2014
Asianumero			
Asiakirjan tyyppi	Raportti		
Aloitettu, pvm	11.9.2014		
Päivitetty, pvm	11.12.2014		
Laatija	Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys -hanke		
Tila	Luonnos		
Versio	1.00		
Luottamuksellisuus	Julkinen		
Tarkastanut	Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys – hankkeen hankeryhmä		pvm 19.11.2014
Hyväksynyt	Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys – hankkeen ohjausryhmä		pvm 11.12.2014
Jakelu	Julkaistaan Haressa hyväksymisen jälkeen		
Tiedoksi	ministeriöt		

Versiohistoria

Versio	Pvm	Laatija
1.0	11.12.2014	Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys – hanke

Liitteet

Nro	Asiakirja	Laatija
1	Valtioneuvoston hanketiedon kohdearkkitehtuuri liitteineen – Liite 1, KA-taulukot – Liite 2, Hallitusohjelman ja strategisen suunnitelman seurantaprosessi valtioneuvoston hanketietojärjestelmän näkökulmasta –prosessikuvaus – Liite 3, Hallitusohjelman ja strategisen suunnitelman seurantaprosessi valtioneuvoston hanketietojärjestelmän näkökulmasta –prosessikaavio – Liite 4, Säädosvalmisteluprosessi valtioneuvoston hanketietojärjestelmän näkökulmasta –prosessikuvaus – Liite 5, Säädosvalmisteluprosessi valtioneuvoston hanketietojärjestelmän näkökulmasta –prosessikaavio – Liite 6, Hanketietojärjestelmän yleinen hankeprosessi –prosessikuvaus – Liite 7, Hanketietojärjestelmän yleinen hankeprosessi –prosessikaavio – Liite 8, Valtioneuvoston toimielinprosessi valtioneuvoston hanketietojärjestelmän näkökulmasta –prosessikuvaus – Liite 9, Valtioneuvoston toimielinprosessi valtioneuvoston hanketietojärjestelmän näkökulmasta –prosessikaavio – Liite 10, Toimeenpanon yleinen valmisteluvaihe –prosessikuvaus – Liite 11, Toimeenpanon yleinen valmisteluvaihe –prosessikaavio	Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys -hanke
2	Valtioneuvoston hanketiedon esiselvityksen sanasto	Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys -hanke
3	Valtioneuvoston hanketiedon vaatimusmäärittelydokumentaatio: • käyttötapaukset • toiminnalliset vaatimukset • ei-toiminnalliset vaatimukset • tietoturva vaatimukset	Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys -hanke
4	Protomalli hanketietojärjestelmästä: Promallin osoite ja kirjautuminen Valtioneuvoston hanketiedon uudistaminen Otakantaa.fi:ssä, https://www.otakantaa.fi/fi-FI/Selaa_hankkeita/Valtioneuvoston_hanketiedon_uudistaminen	Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys -hanke

5	Lausuntoyhteenveto	Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys - hanke
6	Ministeriöiden HARE-käytäntöjä	Valtioneuvoston hallintoyksikön perustamishankkeen, tietopalvelu - koordinaatioryhmä

Kuvat

Kuva 1. ICT-palvelujen kehittämisen vaiheet (JHS 179)	8
Kuva 2. Hanketiedon käyttäjien tarpeiden selvittäminen.....	9
Kuva 3. Prototyypin julkinen pääsivu	9
Kuva 4. Valtioneuvoston hanketietopalvelun käsitelmä	12
Kuva 5. Projektiyhdistyksen tutkimuksen mukaan salkunhallinnan prosessien tukemiseen käytössä olevat IT-järjestelmät (n=81).....	23
Kuva 6. Valtioneuvoston hanketietopalvelun prosessikartta	30
Kuva 7. Valtioneuvoston hanketietopalvelun palvelukerrokset ja -ryhmät	31
Kuva 8. Valtioneuvoston hanketiedon tietojärjestelmäpalvelujen looginen jäsennys.....	32
Kuva 9. Valtioneuvoston hanketietopalvelun käyttötapaukset	33
Kuva 10. Valtioneuvoston hanketietopalvelun hyödyt eri näkökulmista	35
Kuva 11. Alustava arvio: Valtioneuvoston hanketietopalvelun kustannukset ja hyödyt.....	37
Kuva 12. Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys, kehittämisen päävaiheet	48
Kuva 13. Valtioneuvoston hanketiedon ja rinnakkaisten palvelujen kehitys.....	49
Kuva 14. Tivi-projektin luonneanalyysi valtioneuvoston hanketietopalvelun hankinnasta	57

Taulukot

Taulukko 1. Valtioneuvoston hanketietopalvelun käsitteet	14
Taulukko 2. Haren nykytila 30.10.2014: hankkeiden ja käyttäjien lkm, integraatiot.....	15
Taulukko 3. Valtioneuvoston hanketietopalvelun rajaukset ja reunaehdot.....	29
Taulukko 4. Alustava arvio valtioneuvoston hanketietopalvelun kehittämisen ja jatkuvan palvelun kokonaiskustannuksista	36
Taulukko 5. Laatumittarien tarkastelu JHS 182 liitteen 3 mukaan.....	40
Taulukko 6. Automatisoitavien integraatioiden vaiheistus ja tärkeys	43

Sisältö

1 JOHDANTO	5
1.1 Esiselvityksen tausta ja tavoitteet	5
1.2 Esiselvityksen aloittamisen edellytysten tarkastelu	7
1.3 Hanketietopalvelun tavoitetilan kohdearkkitehtuuri	10
1.4 Termit ja määritteet	11
2 NYKYTILA	14
2.1 Nykyisen valtioneuvoston hankerekisterin tarkoitus, sisältö ja ylläpitovastuut	14
2.2 Hankerekisterin käyttö vuosina 1998 – 2014	15
2.3 Hanketietoa tuottavien ja hyödyntävien prosessien ja järjestelmien nykytila ministeriöissä	16
2.4 Nykyinen hankerekisteri on teknologian osalta ylittänyt elinkaaren	18
2.5 Nykyiset kustannukset	18
3 KEHITTÄMISVAIHTOEHTOJEN VERTAILU JA VALINTA	19
3.1 Ensimmäinen vaihtoehto	19
3.2 Toinen vaihtoehto	20
3.3 Kolmas vaihtoehto	20
3.4 Yhteenveto vaihtoehtojen vertailusta	21
4 MARKKINAKARTOITUS	21
4.1 Markkinoiden kartoittamisen tulokset	22
4.1.1 Toimittajat ja tuotteet	24
4.1.2 Käynnissä olevat vastaavat hankkeet	24
4.1.3 Nykyisten tai lähiaikoina hankittavien tuotteiden hyödyntäminen	25
4.1.4 Puitesopimukset	26
5 TAVOITERATKAISUN KUVAUS	26
5.1 Tavoitetilan suunnittelun lopputulosten tarkastelu	27
5.2 Tavoitetilan rajaukset ja reunaehdot	28
5.3 Järjestelmän toiminnallisuus	29
5.4 Järjestelmää koskevat vaatimukset	33
5.5 Tietoturvallisuus	33
5.6 Kustannus- ja hyötyanalyysi	34
5.6.1 Hyödyt	34
5.6.2 Yhteenveto kustannus-hyöty analyysistä	36
5.7 Laatutavoitteet	38
5.8 Integrointi muihin järjestelmiin	41
5.8.1 Konversiosuunnitelma	43
5.9 Palvelun hallintamalli	45
5.10 Normiohjaus	47

6 VAATIMUSMÄÄRITTELY	47
7 KILPAILUTUKSEN PERUSTEET	47
7.1 Alustava hankinnan kohteen kuvaus	49
7.2 Hankintamalli	51
7.3 Hankinnan ajoitus	52
7.4 Hankinnan organisointi	53
7.5 Hankinnan riskit	53
7.6 Hankinnan rahoitus	54
7.7 Markkinatilanteen selvitys	54
7.8 Tietoturvallisuus	55
7.9 Alustavan määrittelyn hyväksyntä	55
8 JATKOTOIMENPIDE-EHDOTUKSET	55
8.1 Alustava hankesuunnitelma	55
8.1.1 Valtioneuvoston hanketiedon hankintaprojektin luonneanalyysi	56
8.1. Riskienhallintasuunnitelma	58
8.2. Päätösesitys jatkotoimenpiteistä	58

1 Johdanto

Valtiovarainministeriö asetti ¹10.2.2014 valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys – hankkeen toimikaudeksi 10.2.2014 – 31.12.2014. Tähän esiselvitysraporttiin on koottu hankkeen työn tulokset.

Asettamispäätöksessä asetettiin hankkeelle seuraavat tehtävät ja tavoitteet:

- 1) Tuotetaan vaihtoehdot hankerekisterin uudistamiselle.
- 2) Tuotetaan ohjausryhmän linjausten mukaisen vaihtoehdon esiselvitys.
- 3) Tuotetaan tarkoituksenmukaiset vaatimusmäärittelyt sekä kokonaisarkkitehtuurin menetelmän kuvaukset.
- 4) Tehdään elinkaarisuunnitelma ja rahoitusmalli.
- 5) Suunnitellaan ja vahvistetaan uuden rekisterin hallintamalli, jossa kuvataan rekisterin omistajuus, ohjaus- ja ylläpitovastuut.
- 6) Työssä hyödynnetään JHS 171, JHS 172 JHS 173 ja JHS 179 – suosituksia.

Edellä kuvattuja tavoitteita ja tehtäviä on hankkeen aikana laajennettu hankkeen ohjausryhmän päätöksellä seuraavilla kokonaisuuksilla:

- Keväällä 2014 päätettiin toteuttaa uuden järjestelmän keskeisiä ominaisuuksia kuvaava käyttöliittymäprototyyppi.
- Kesäkuussa 2014 päätettiin sisällyttää syksyn esiselvitystä tukevan konsultoinnin hankintaan optiona myös nykyisen hankerekisterin (Hare) korvaavan ratkaisun tarjouspyynnön osuus.
- Syyskuussa 2014 päätettiin sisällyttää esiselvityksen tehtäviin tarjouspyynnön tuottaminen jo vuoden 2014 aikana.

Valtioneuvostolla tarkoitetaan tässä esiselvityksessä valtioneuvoston yleisistunnon ja kahdentoista ministeriön muodostamaa päätöksentekokokonaisuutta.

1.1 Esiselvityksen tausta ja tavoitteet

Valtioneuvoston hanketiedon esiselvityshanke aloitettiin, sillä nykyinen vuoden 1998 alussa käyttöön otettu hankerekisteri Hare on teknologialtaan, käytettävyydeltä ja tiedon saatavuuden osalta vanhentunut eikä sen voida olettaa toimivan enää vuosia. Vuosi 2014 on viimeinen ajankohta, jolloin uuden ratkaisun suunnittelu eri käyttäjien tarpeista on mahdollista ilman, että palveluun tulee katkosta. Esiselvitystyö aloitettiin helmikuussa 2014. Syksyn 2014 aikana tarkentui, että nykyinen hankerekisteri tulee korvata uudella vähintään saman tietosisällön ja toiminnallisuudet sisältävällä ratkaisulla vuoden 2015 aikana. Tämän verrattain sitovan käyttöönottoaikataulun tarkennuttua lokakuuksi 2015, keskeisimpänä ajurina esiselvityksessä on ollut korvaavan järjestelmän hankinnan mahdollistaminen ottaen samalla mahdollisuuksien mukaan huomioon muut kehitettävät seikat, joita oli kartoitettu jo aiemmin ja joiden kartoittamista jatkettiin esiselvitystyön loppuajanakin.

Tässä esiselvityksessä kuvattu tavoitetila on kattavin ja tuorein käytettävissä oleva näkemys valtioneuvoston hanketiedon tavoitetilasta. Uusi ratkaisu tulee perustumaan tähän esiselvitykseen sekä sen osana tuotettuun hanketiedon kohdearkkitehtuuriin ja vaatimusmäärittelyyn.

¹ Asettamispäätös <http://www.hare.vn.fi/upload/Asiakirjat/20089/28797315905565.PDF>

Hanketieto liittyy kiinteästi valtioneuvoston ja ministeriöiden sekä laajemmin koko julkishallinnon toimintaan. Hankerekisterin käyttö on viidessätoista vuodessa lisääntynyt merkittävästi. Valtioneuvoston hankkeisiin, toimielimiin ja muihin merkittäviin valmistelussa oleviin asioihin liittyvää tietoa halutaan käyttää erilaisiin tarkoituksiin yhä enemmän. Kuitenkin tieto on vaikeasti löydettävissä ja sen jatkohyödyntäminen on erittäin hankalaa.

Nykyinen valtioneuvoston hankerekisteri on eduskunnan ja ministeriöiden julkinen verkkopalvelu. Rekisterin tarkoituksena on ollut lisätä hallinnon avoimuutta ja toteuttaa julkisuuslain vaatimuksia tiedonsaannin ja hyvän tiedonhallinnan edistämiseksi. Palveluun on ollut tarkoitus sisällyttää tiedot kaikista säädösvalmisteluhankkeista, eri asioita koskevista uudistamis- ja kehittämishankkeista, hankkeiden organisoinnista (mm. ohjaus-, projekti- ja muut ryhmät) sekä myös säädöksiin perustuvasta pysyvään tehtävään asetettujen elinten kokoonpanosta.

Haren onnistumista sille asetetuissa tehtävissä ei tässä esiselvityksessä arvioitu. Laadullisena havaintona voidaan kuitenkin todeta, että nykyisessä Haressa julkaistu tieto on epäyhtenäistä, sillä kukin ministeriö on tulkinnut omista lähtökohdistaan, mitä tietoa palveluun sisällytetään. Osa ministeriöistä vie kaikki tiedot Hareen. Toiset ministeriöt eivät käytä samassa laajuudessa yhteiseksi tarkoitettua rekisteriä. Haresta löytyvä tieto toistuu myös muissa tietojärjestelmissä ja käyttäjät joutuvat tekemään paljon käsityötä tiedon ylläpitämiseksi. Järjestelmän puutteellinen käytettävyydenä on todennäköisesti ollut yksi este käytön voimakkaammalle laajenemiselle ja toimintamallien hyödyntämiselle.

Haren uudistamiseksi on viimeisen seitsemän vuoden aikana tehty useita selvityksiä ja ehdotuksia², jotka eivät ole kuitenkaan aikanaan johtaneet korvaavan ratkaisun toteutukseen. Aiemmat selvitykset ja ehdotukset on huomioitu tässä esiselvityksessä.

Vuonna 2009 Valtioneuvoston hanketyön tietojärjestelmätuen kehittäminen – valtioneuvoston hankerekisterin (Hare) uudistaminen – hankkeen tulokset ja johtopäätökset ovat edelleen relevantteja. Vuoden 2009 esiselvityksen tulokset ja johtopäätökset:

- Hare on ainoa valtioneuvoston tietojärjestelmä, jossa ovat kaikkien ministeriöiden hankkeet kootusti, yhdenmukaisesti esitettyinä.
- Hare ei ole ainoastaan hankerekisteri, huolimatta järjestelmän nimestä: neuvottelukuntien ja työryhmien kokoonpanot eivät ole hankkeita, mutta niiden jäsenyystietojen julkistamista Haressa on pidetty tarkoituksenmukaisena.
- Nykyinen hankerekisteri ei mahdollista valmisteltavien asioiden seuraamista ministeriöiden, eduskunnan ja kansalaisyhteiskunnan edellyttämällä tavalla.
- Harea ei ole käytetty hallitusohjelman toteuttamisen seurannan välineenä (Haresa on käytettävissä hallitusohjelman seurantaraportti, joka ei nykyisellään vastaa hallitusohjelman seurannasta vastaavien (VNK) tarpeita).
- Harea käytetään lainvalmistelun kehittämisohjelman seurannan välineenä. Seuranta tapahtuu Haren lainsäädäntöraportin (Lainsäädäntösuunnitelman seurantaraportti) avulla.

² Valtioneuvoston hanketyön tietojärjestelmätuen kehittäminen – valtioneuvoston hankerekisterin (HARE) uudistaminen –hanke, (valtiovarainministeriö) v. 2008-2009, Hare n:ro VM086:00/2008, HARE tuunaus v. 2009, (VALTTI), Ehdotus julkisen hallinnon yhteisestä hankerekisteristä (JURE), (valtiovarainministeriö/JulkICT) v. 2010, Valtioneuvoston päätöksentekoa tukevan raportoinnin kehittäminen, (valtioneuvoston kanslia ja valtiovarainministeriö), v. 2012

- Prosessien omistajuudet, joita Haren edellytetään tukevan, on ratkaistava valtioneuvoston johdon tasolla. Prosessin omistaja vastaa prosessista ja toimintatavasta, jolla tiedot saadaan tietojärjestelmään.
- Tunnistettiin valtioneuvoston kokonaisarkkitehtuuri (toiminta-, informaatio- ja järjestelmäarkkitehtuuri) -selvitystarve nykyisten tietojärjestelmien (ministeriöiden ja eduskunnan asianhallintajärjestelmät, Eutori, Hare, PTJ, Senaattori, työryhmätyön tukijärjestelmät) välisen työnjaon ja yhteentoimivuuden aikaan saamiseksi.

Vuonna 2009 esitettiin, että:

1. Käynnistetään valtioneuvoston (ministeriöt) asioiden seurannan järjestelmän, Haren uuden konseptin kehittäminen osana valtioneuvoston kokonaisarkkitehtuuria. Järjestelmä sisältäisi laajasti yhteiskunnallisesti merkittävät asiat, joita valtioneuvostotasolla halutaan seurata ja joista halutaan tiedottaa
2. Nykyistä Harea kehitetään ja ministeriöt tehostavat sen käyttöä, kunnes uusi järjestelmä saadaan käyttöön. Haren nykyistä versiota kehitetään tarkentuvilla toiminnallisuuksilla, jotka parantavat nykyisen Haren käytettävyyttä
3. Haren omistajuuden siirtämistä valtioneuvoston kansliaan.

Vuoden 2009 esityksistä toteutettiin ainoastaan osittain kohta 2: olemassa olevaan hankerekisteriin tuotiin joitain lisäominaisuuksia.

Esiselvityksen tavoitteena on, että sen perusteella nykyisen hankerekisterin korvaava kokonaan uusi ratkaisu toteutetaan vuoden 2015 aikana. Tämän lisäksi tavoitteena on laajentaa hanketiedon sisältöä hallitusohjelman toteuttamisen seurantaan ja kehittää monia hankerekisterissä olevia ominaisuuksia käytettävyyden näkökulmasta. Esiselvityksen osana on etsitty ja samalla pyritty edistämään vastaisuudessa yhteistä hanketiedon esittämisen toimintamallia ministeriöissä.

1.2 Esiselvityksen aloittamisen edellytysten tarkastelu

ICT-palvelujen kehittäminen: esiselvitys – suosituksen (JHS 172) mukaan edellytyksenä esiselvityksen aloittamiselle ovat seuraavat jo valmistuneet kehittämisen vaiheet tai tuotokset:

- 1) JHS 171 ICT-palvelujen kehittäminen: Kehittämiskohteiden tunnistaminen - suosituksen eri vaiheet on suoritettu ja ko. vaiheessa toteutettavat dokumentit ovat käytettävissä.
- 2) Valmisteluvaiheessa on kerätty ja analysoitu eri tahojen tarpeet ja ne on hyväksytty johtotasolla.
- 3) Esiselvityksen kokonaisuus on määritelty ja rajattu.
- 4) Tulevan järjestelmän omistajuus on selvitetty.
- 5) Strategisten ja muiden tavoitteiden mukaisuus on tarkistettu.

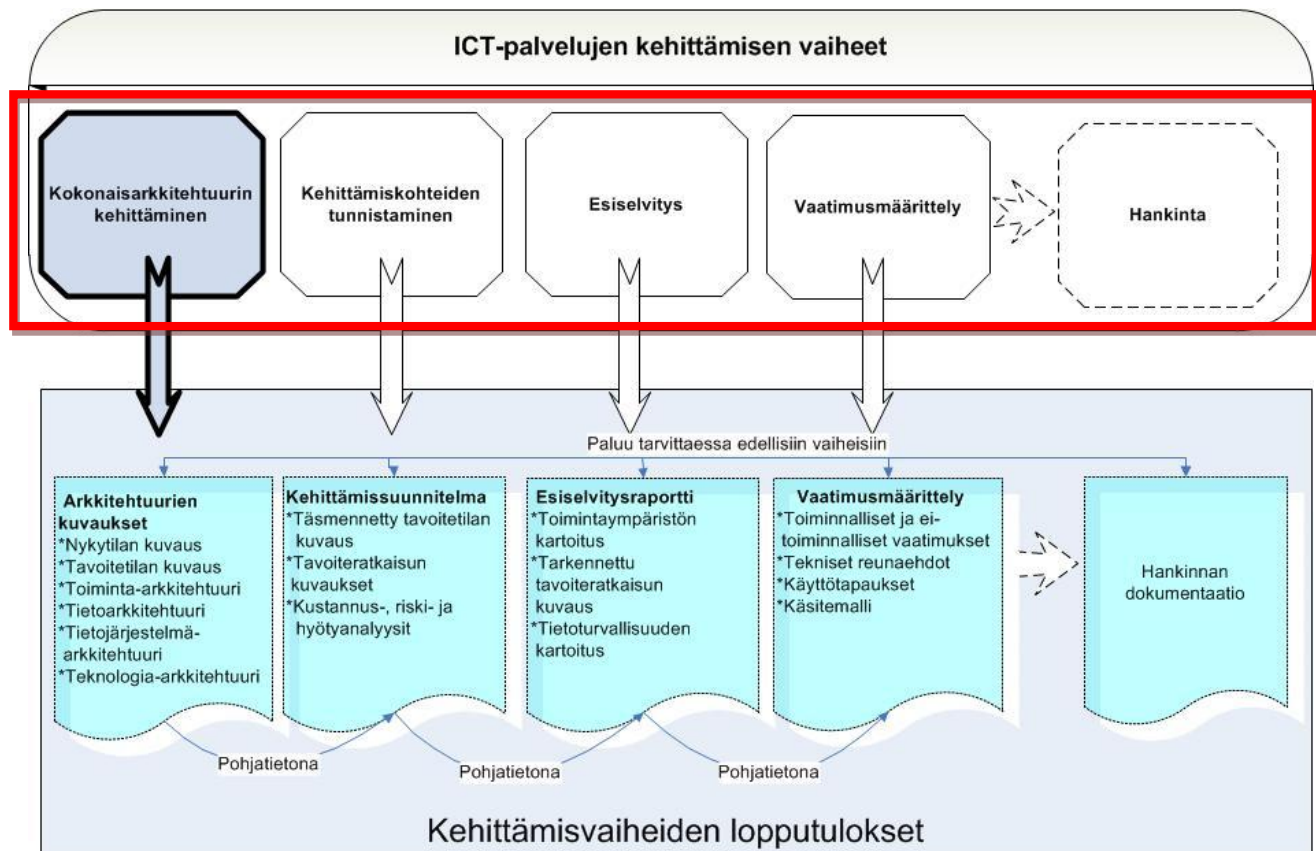
Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys – hanke ei ole saanut em. tuotoksia valmiina käyttöönsä, vaan ne on tuotettu hankkeen aikana. Esiselvitys on siten ollut rajaukseltaan laaja.

JHS 172 -suosituksessa todetaan edelleen, että vähintään seuraavien dokumenttien tulisi olla käytettävissä ennen esiselvityksen käynnistämistä: organisaation strategia, palvelukuvaukset, palveluihin liittyvät (niitä tuottavat tai mahdollistavat) tietojärjestelmät, toi-

mintamallit ja organisaatiot, prosessien kuvaukset (nykytila ja tavoittila), prosessien analysointien tulokset, riskianalyysi, järjestelmä- ja arkkitehtuurikuvaukset, arkkitehtuurien mahdolliset kehittämistarpeet, selvitykset taloudellisista tunnusluvuista, analyysien tuloksena syntyneet ja/tai tiedossa olevat priorisoidut nykyjärjestelmän ja nykytoiminnan kehittämistarpeet sekä kehittämissuunnitelma.

Nämä esiselvitystä edeltävät tuotokset eivät suurelta osin ole hanketta aloitettaessa olleet kootusti käytettävissä. Hankkeessa on koottu esiselvityksen edellytyksenä olevia tuotoksia ja jalostettu niitä. Osa tuotoksista on luotu hankkeen aikana. Erilaisten toimijoiden ja nykyisten ratkaisujen määrä esiselvityksessä on suuri.

Esiselvitys on rajaukseltaan ollut epätyypillisen laaja. Esiselvitys on kattanut kaikki kuvassa 1 esitetyt laatikolla merkittyjen, yleensä erillisinä hankkeina toteutettavaksi suositeltavat vaiheet.

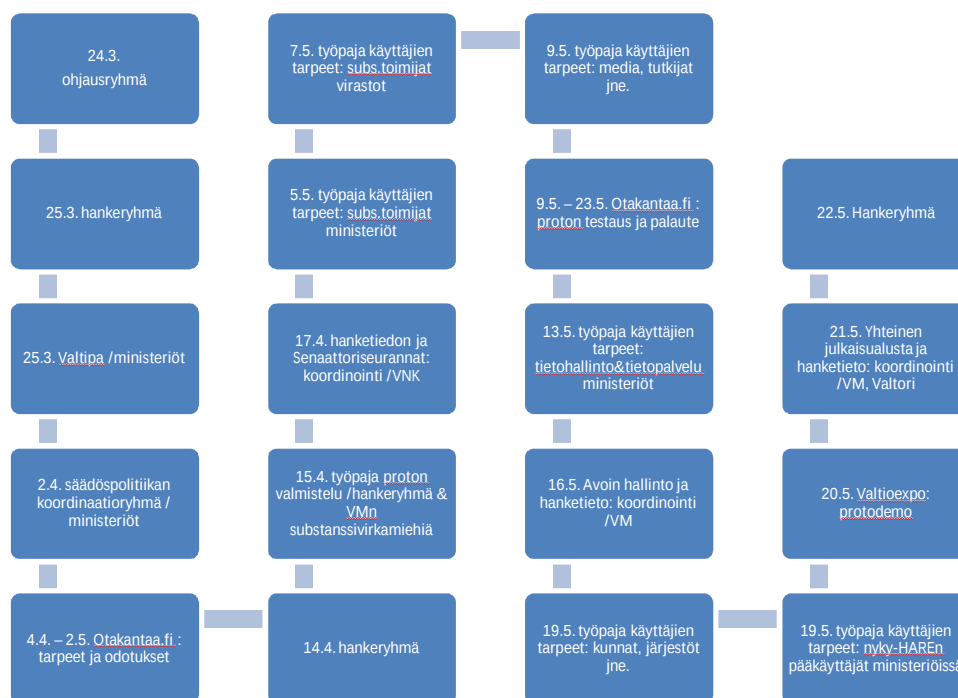

Kuva 1. ICT-palvelujen kehittämisen vaiheet (JHS 179)

Esiselvityksen laajuuden takia esiselvityksen toteutus suunniteltiin vaiheittaiseksi ja tuotosorientoituneeksi. Hanketiedon käyttäjien tarpeet tunnistettiin varhaisessa vaiheessa ja toteutusta tarkennettiin tarpeiden ja päätettyjen rajausten mukaisesti.

Keväällä 2014 tunnistettiin laajasti hanketiedon käyttäjät, käyttäjien tarpeet ja tärkeimmät käyttötapaukset. Hanketiedon uudistamiseen liittyen huhti-toukokuussa toteutettiin useita työpajoja ja muita kuulemistilaisuuksia (yhteensä 11 kpl, osallistujia n. 100). Tilaisuuksissa hahmotettiin eri käyttäjäryhmien tarpeita ja odotuksia hanketiedon uudistamiselle. Työpajojen rinnalla kehittämiseen on ollut mahdollista osallistua Otakantaa.fi:n

kautta. Valmistelussa tunnistettiin muun muassa hanketiedon käyttäjäryhmät, käyttötapaukset ja tärkeimmät esiselvitettävät asiat.

Kuva 2. Hanketiedon käyttäjien tarpeiden selvittäminen

Käyttäjien tarpeita havainnollistettiin ja varmistettiin toteuttamalla toiminnallinen käyttöliittymäprototyyppi.

Kuva 3. Prototyypin julkinen pääsivu

Prototyypillä havainnollistettiin hanketietopalvelun toimintaan tietoa etsivän toimittajan, uutta hanketta tai toimielintä perustavan virkamiehen sekä toimintaa johtavan henkilön näkökulmista. Prototyyppi on ollut avoimessa kokeilussa valtioneuvostoyhteisössä, kohdennetuissa työpajoissa sekä otakantaa.fi -palvelussa. Prototyyppiin on mahdollista tutustua [www-osoitteessa: https://demo3.leonidasoy.fi/hare/index.html](https://demo3.leonidasoy.fi/hare/index.html) (tunnus: valtori, salasana: hanke2014)

Kevään ja alkukesän 2014 aikana selvitettiin myös kansainväliset esimerkit ja vaihtoehdot hanketiedon osalta (mm. Australia, EU, Hollanti, Irlanti, Iso-Britannia, Ranska, Tanska, Tsekki, USA).

Hanketiedon esiselvitys – hankkeen ohjausryhmä päätti kesäkuussa 2014 käynnistää varsinaisen esiselvityksen toteutuksen, sillä esiselvityksen toteutuksen tarve oli ilmeinen.

Ohjausryhmä täsmensi samassa yhteydessä esiselvitettävän ratkaisun tavoitetilan rajauksia.

- Esiselvitettäväksi tietosisällöksi linjattiin (valtioneuvoston) yleisesti merkittävät asiat, joita halutaan seurata (säädösvalmistelu, hallitusohjelman toimeenpanon seuranta, kaikki hallituksen esitykset, merkittävät ohjelmat ja hankkeet, erilaiset toimielimet).
- Organisatorisena rajauksena ovat ministeriöt, mutta uuden ratkaisun tulee olla laajennettavissa koko valtionhallintoon ja julkishallintoon.
- Keskeiset käyttäjäryhmät ovat hallinnon sisäisinä käyttäjäryhminä hankkeissa toimivat, hankkeita tukevat ja muut. Ulkoisiksi käyttäjäryhmiksi määritettiin hanketiedon etsijät, tiedon hyödyntäjät ja tiedon tuottajat.
- Esiselvitettävän ratkaisun prosessivaiheiden rajaukset: hankeprosessi valmisteluvaiheesta seurantavaiheeseen, toimielimen asettaminen valmistelusta toteutukseen.

Ohjausryhmä päätti esiselvitettävän ratkaisun tavoitetilan arkkitehtuurirajauksiksi ja –linjauksiksi, että:

- Uusi ratkaisu tuottaa hankkeille uniikin tunnisteen.
- Uusi ratkaisu kokoaa ja julkaisee eri järjestelmissä tuotettua hanketietoa ja tarvittaessa tarjoaa paikan tuottaa ja ylläpitää edellisiä täydentävää hanketiedon ydintietoa.
- Hanketietoa on oltava mahdollista siirtää olemassa olevista järjestelmistä ja tarvittaessa tuottaa uudessa palvelussa.
- Tietoarkkitehtuurissa on hyödynnettävä kansainvälisesti tai kansallisesti yhtenäistettyjä malleja, muuten on tuotettava kansallisesti toimivia ratkaisuja.
- Sanastona on käytettävä ISO/SFS-standardien mukaista sanastoa, huolehtien JUHO -ontologia (<http://onki.fi/fi/>) ja JHS -sanasto (jhsmeta.fi) harmonisoinnista.
- Uuden ratkaisun rajapinta on avoin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja kaikkien hyödynnettävissä.

1.3 Hanketietopalvelun tavoitetilan kohdearkkitehtuuri

Esiselvityksen perustaksi toteutettiin syksyn 2014 aikana hanketietopalvelun kohdearkkitehtuurin kuvaus kokonaisarkkitehtuurimenetelmällä (liite 1). Hanketietopalvelun kohdearkkitehtuurikuvaus sisältää hanketiedon uuteen ratkaisuun sisältyvien prosessien tavoitetilakuvaukset.

Tavoitetilan kohdearkkitehtuuri kuvaa valtioneuvoston hanketiedon tavoitetilaa noin viiden vuoden kuluttua. Tavoitetilan ratkaisun elinkaaren tavoitellaan olevan vähintään

kymmenen vuotta. Tavoitetilassa valtioneuvoston hanketieto kootaan mahdollisimman kattavasti automatisoiduin menettelyin eri lähteistä Valtioneuvoston hanketietopalveluun.

Hanketietopalvelussa on verkkopalvelujen kautta toteutettu julkinen käyttöliittymä palvelun kaikille tiedon hyödyntäjille sekä erillinen hanketiedon ylläpitokäyttöliittymä tiedon tuottajille.

Valtioneuvoston hanketietopalvelu integroituu osaksi valtionhallinnon ja valtioneuvoston yhteisten järjestelmien muodostamaa kokonaisuutta. Valtion julkaisualusta-palvelu (YJA) on merkittävässä roolissa hanketiedon esityskerroksena tiedon hyödyntäjille. Siirtymävaiheessa, ennen valtioneuvoston yhteisen asianhallintaratkaisun käyttöönottoa, pyritään toteuttamaan asianhallintarajapinnat vähintään nykyisellä tasolla.

Tavoitteena on avoimen hallinnon palvelu, joka toteuttaa julkisuuslain vaatimuksia tiedonsaannin ja hyvän tiedonhallinnan edistämiseksi. Valtioneuvoston hanketietopalvelu kokoaa julkisen hanketiedon valtioneuvoston merkittävistä asioista (hallitusohjelman toteuttamisen seurannan, ohjelmat, lainsäädäntöhankkeet, projektit, muut toimenpiteet, toimielimet, strategiat) laadultaan ja kattavuudeltaan yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Hanketieto on samansisältöisenä kaikkien kohderyhmien käytettävissä käyttäjäystävällisen käyttöliittymän ja avointen rajapintojen kautta. Ministeriöiden hanketietoon liittyvät toimitatavat ja – prosessit ovat yhtenäisiä.

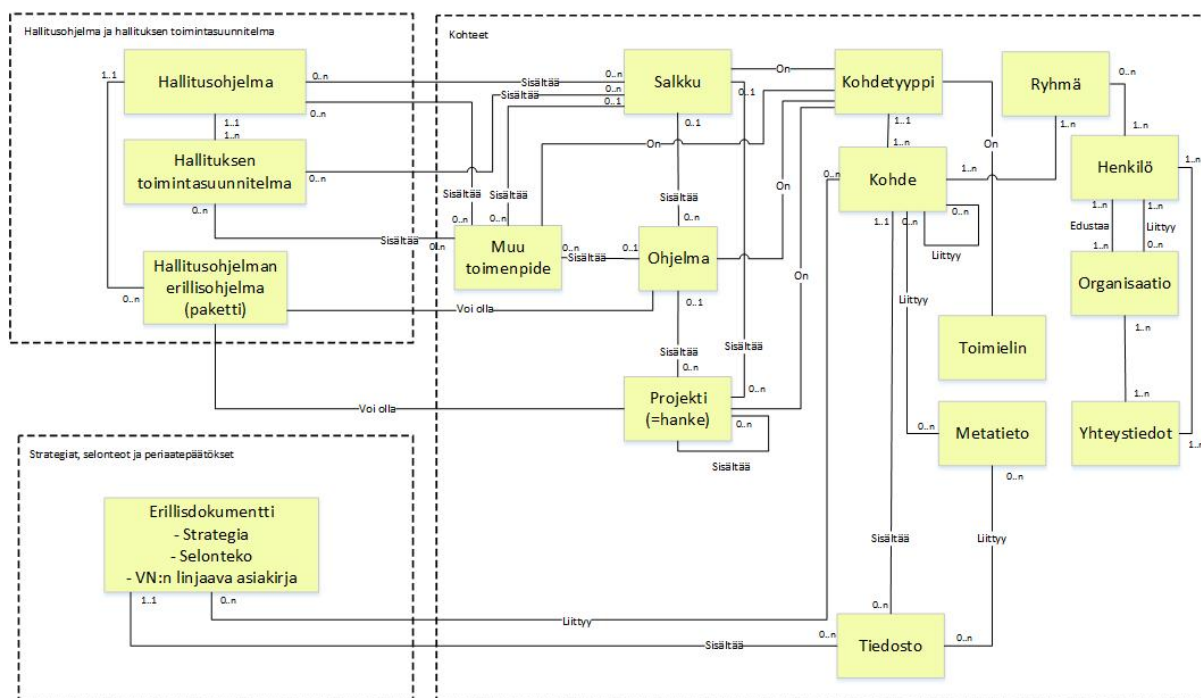
1.4 Termit ja määritteet

Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitykseen liittyviä käsitteitä on määritelty tarkemmin liitteessä olevassa sanastossa (liite 2) sekä kohdearkkitehtuuridokumentissa käsitemallin (luku 5.1) yhteydessä.

Hanketiedossa ei ole yksittäistä organisaatiota, jonka käsitteitä kuvata, vaan usea organisaatio hyödyntää sitä hanketietojensa esittämiseen. Hanketiedon käsitemalli jakaantuu kolmeen pääalueeseen: Kohteiden, hallitusohjelman ja strategisen suunnitelman sekä hallituksen strategioiden, selonteiden ja periaatepäätösten osa-alueisiin. Vaikka osa-alueet muodostavat käsitteellisiä yhtymäkohtia, toiminnallisesti kaksi jälkimmäistä poikkeavat merkittävästi kohteiden osa-alueesta.

Valtioneuvoston hanketietopalvelun käsitemallissa on hyödynnetty erityisesti projektihallinnan kansainvälistä standardia (ISO 21500:2012) ja projektihallinnan järjestön (Project Management Institute, PMI) standardiin vertautuvaa tietoperustan kuvausta (Project Management Book of Knowledge, PMBOK).

Valtioneuvoston hanketietopalvelun keskeisimmät käsitteet muodostavat seuraavan käsitemallin:

Kuva 4. Valtioneuvoston hanketietopalvelun käsiemalli

Valtioneuvoston hanketietopalvelussa kohde on hanketiedon keskeisin käsite, mikä ilmenee salkkuna, ohjelmana, projektina, toimielimenä tai muuna toimenpiteenä. Lähes kaikki hanketiedon käsitteet liittyvät suoraan tai toisen käsitteen kautta kohteeseen, joka koostaa esitettävän tiedon. Metatieto on myös keskeinen käsite hanketiedossa: se luokittelee kohteita siten täydentäen sen tietoja. Metatiedon perusteella mahdollistetaan hanketietojen monipuolinen jatkokäsittely.

Käsitteet on kuvattu tarkemmin seuraavassa taulukossa:

Käsite	Määritelmä / kuvaus
Kohteet	
Salkku	Sisältää ohjelmia, projekteja ja muita toimia. On samalla ylataso ohjelmille, projekteille.
Ohjelma	Ohjelma on joukko toisiinsa liittyviä projekteja ja muita toimenpiteitä, joita johdetaan koordinoitusti pyrkimyksenä saavuttaa sellaisia hyötyjä ja ohjausta, joita ei pystytä saavuttamaan erillisillä projekteilla. Ohjelma voi liittyä sisältyy-liitoksella enintään yhteen hierarkiassa ylemmän tason käsitteeseen.
Projekti (=Hanke)	- Kertaluonteinen työ, joka tehdään ainutkertaisen tuotteen, palvelun tai tuloksen aikaansaamiseksi. Projekti on linjaorganisaatiosta erillään tehtävä työ ja sitä johtaa projektiin erikseen nimetty projektipäällikkö ja toteuttaa erikseen nimetty ryhmä henkilöitä. Projektilla on määritelty aika- ja kustannustavoite. - Asetettuihin tavoitteisiin pyrkivä kertaluonteinen tehtäväkokonaisuus, joka on ajallisesti ja voimavaroiltaan rajattu ja joka toteutetaan tätä varten luodun määräaikaisen organisaation avulla. Projekti voi liittyä sisältyy-liitoksella enintään yhteen hierarkiassa ylemmän tason käsitteeseen.

Toimielin	Toimielin on julkisyhteisön perustama ryhmä, jolla on yksi tai useampi tehtävä suoritettavanaan. Toimielimiä on kahta päätyyppiä. Ensinnäkin on ryhmiä, jotka toimivat jonkin tehtävän tai asian valmistelueliminä. Tällaisissa ryhmissä korostuu ryhmän jäsenten asiantuntemus sekä mahdollisuus käyttää työaikaressurssia työhön. Toiseksi ovat ryhmät, jotka toimivat jonkin asian vuorovaikutuksellisenä ja yhteistyön foorumina. Tällaisissa ryhmissä korostuu ryhmän jäsenten laajapohjaisuus, edustuksellisuus ja erilaisten intressien huomioonottaminen kokoonpanossa. Toimielimellä on yleensä sen toimintaa johtava henkilö ja toimielin on vastuussa sen nimittävälle taholle, joka puolestaan toimii virkavastuussa. Toimielimistä voidaan säätää laissa tai asetuksessa. Toimielimet tuottavat selvityksiä ja raportteja omalta erityisalaltaan tai ne käsittelevät jotain yksittäistä asiaa.
Muu toimenpide	Hallitusohjelmasta tai muusta politiikkalinjauksesta syntyvä toimenpide, mikä ei muodostu projektiksi, mutta on tarpeen esittää hanketietojärjestelmässä seurattavana asiana. Muu toimenpide voi liittyä sisältyy-liitoksella enintään yhteen hierarkiassa ylemmän tason käsitteeseen.
Kohde	Hanketiedon perusyksikkö, mikä sisältää valtaosan hanketiedon seurattavaa kohdetta kuvailevasta tiedoista.
Kohdetyyppi	Kohteen ilmenemismuoto, mikä voi olla salkku, ohjelma, projekti, toimielin tai muu toimenpide.
Ryhmä	Joukko henkilöitä, jotka on perusteltu esittää yhdessä. Tällaisia ovat esimerkiksi projektiryhmä ja ohjausryhmä.
Henkilö	Kohteeseen liittyvä henkilö tai organisaatio, esimerkiksi projektipäällikkö tai toimielimen jäsen. Henkilöllä voi olla kahdenlainen suhde organisaatioon: edustaa-suhteessa henkilö toimii organisaation mandaatilla, liittyys-suhteessa henkilö on nimetty itsenäinen asiantuntijana.
Yhteystiedot	Tiedot, minkä perusteella toimijaan voidaan ottaa yhteyttä.
Organisaatio	Tiettyä toimintaa varten perustettu sosiaalinen järjestelmä, jolla on määritellyt tavoitteet ja tarkoituksellisesti luotu rakenne. Henkilö voi toimia organisaationsa edustajana tai itsenäisenä toimijana, jolla voi olla yhteys organisaatioon.
Metatieto	Metatieto on tiedoston tai kohteen kontekstia, sisältöä, rakennetta ja hallintaa kuvaavaa tietoa. Metatieto mahdollistaa kohteen ja tiedoston nimeä tai tekstisisältöä jäsennellymmän haun, paikallistamisen ja tunnistamisen. Metatiedon perustella voidaan eriyttää tapoja käsitellä kohdetta ja tiedostoa.
Tiedosto	Tietokoneessa yhdeksi kokonaisuudeksi ymmärrettävä tietojen kokoelma, joka voi sisältää esimerkiksi tekstiä, musiikkia tai videokuva.
Hallitusohjelma ja hallituksen toimintasuunnitelma	
Hallitusohjelma	Hallitusohjelma on hallitukseen osallistuvien puolueiden hyväksymä toimintasuunnitelma, jossa on sovittu hallituksen tärkeimmistä tehtäväalueista.
Hallituksen toimintasuunnitelma	Hallitusohjelman strateginen toimeenpanosuunnitelma, joka konkretisoi hallitusohjelmaa esittämällä tarkemmin strategiset painopistealueet sekä niihin suunnitellut toimenpiteet.

Hallitusohjelman erillisohjelma (paketti)	Hallituksen erikseen toteutettavaksi päättämä ohjelma, mikä voi ilmetä ohjelmana tai projektina. Erillisohjelmia perustetaan yleensä hallitusohjelman laatimisen yhteydessä, mutta ei ole estettä sille, että perustettaisiin muussakin yhteydessä.
<u>Strategiat, selonteot ja periaatepäätökset</u>	
Erillisdokumentti	Strategia-, selonteko-, periaatepäätös tai linjaava asiakirja, joka voi olla joko suoraan hallituksen hyväksymä asiakirja tai ministeriössä laadittu asiakirja. Esitetään hanketietojärjestelmässä siihen liittyvine metadatoineen ja kuvailevine tietoineen.

Taulukko 1. Valtioneuvoston hanketietopalvelun käsitteet

2 Nykytila

Esiselvityksen nykytilakuvaus perustuu hankerekisterin tavoitellun nykytilan hahmottamiseen, hankerekisterin todennettuun käyttöön vuodesta 1998 alkaen, ministeriöiden nykyisten hanketietoa tuottavien ja hyödyntävien toimintakäytäntöjen sekä tietojärjestelmien selvitykseen sekä tietoon Haren teknologiasta ja kustannuksista.

2.1 Nykyisen valtioneuvoston hankerekisterin tarkoitus, sisältö ja ylläpitovastuut

Valtiovarainministeriön edelleen voimassaolevan määräyksen (VM596/02/02/1999) mukaan valtioneuvoston hankerekisteri (Hare) on eduskunnan ja ministeriöiden julkinen verkkopalvelu. Siihen viedään kaikki hallituksen, eduskunnan ja ministeriöiden asettamat julkiset hankkeet. Sen tarkoituksena on lisätä hallinnon avoimuutta ja toteuttaa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, 5. luku) vaatimuksia.

Hankerekisteri on eduskunnan, valtioneuvoston ja ministeriöiden kehittämishankkeita koskeva yhteinen tietojärjestelmä. Hankerekisterin sisällöstä on määrätty, että siihen sisällytetään tiedot säädösvalmisteluhankkeista sekä eri asioita koskevista uudistamis- ja kehittämishankkeista, olivat ne sitten ilman asettamista, virkatyönä tehtävää tai asettamispäätöksellä tehtävää selvitys-, komitea-, toimikunta- tai työryhmätyötä. Myös erilaiset tutkimus- ja selvityshankkeet sisällytetään rekisteriin.

Hankerekisteriin sisällytetään myös säädöksiin perustuvat pysyvää tehtävää varten asetettujen elinten kuten virastojen ja laitosten sekä valtion liikelaitosten johtaelinten kokoonpanot ja neuvottelukuntien, neuvostojen tai lautakuntien kokoonpanot. Rekisteriin ei sisällytetä ministeriön vuosittain toistuvia sisäisiä hallintotoimia eikä määrärahapäätöksiä.

Ministeriöissä on laadittu Arkistolaitoksen tuella hankerekisteriä varten arkistointiohjeet ja arkistonmuodostussuunnitelma³.

Hankkeista sisällytetään rekisteriin:

- perustamistiedot (mm. tehtävä ja aikataulu)
- lisätiedot (mm. suhde hallitusohjelmaan, lainsäädäntöön ja talousarvioon)
- tilannetiedot (mm. valmistelun kulloinenkin vaihe)
- tiedot vastuuhenkilöistä
- siihen mahdollisesti liittyvät hankkeet

³ <http://www.arkisto.fi/uploads/normit/valtioneuvoston-seulonnapaatokset/VN-eduskunta-AMS-2012.pdf>
<http://www.arkisto.fi/normit/valtioneuvoston-hankerekisteri-hare/>

- tiedot keskeisimmistä julkisista asiakirjoista ja julkaisuista
- mahdollisuuksien mukaan myös itse asiakirjat ja julkaisut

Hankerekisterin ylläpitovastuiden osalta on määrätty, että kukin organisaatio vastaa hankkeiden ja pysyvien elinten tietojen viemisestä rekisteriin ja tietojen ajantasaisuudesta. Kukin organisaatio nimeää yhden tai useamman pääkäyttäjän. Valtiovarainministeriö vastaa järjestelmän ylläpidosta ja kehittämisestä sekä antaa yleistä neuvontaa ja ohjausta. Kukin organisaatio vastaa omien virkamiestensä kouluttamisesta.

2.2 Hankerekisterin käyttö vuosina 1998 – 2014

Valtioneuvoston hankerekisteri on ollut käytössä vuodesta 1998 alkaen. Kuudentoista vuoden aikana Haren on sisällytetty yhteensä 16 370 hankkeen tai toimielimen tiedot. Vuositasolla hankkeita on ollut noin tuhat. Ministeriöittäin hankkeiden määrät vaihtelevat valtiovarainministeriön 3176, sosiaali- ja terveysministeriön 2396 ja työ- ja elinkeinoministeriön 2136 hankkeesta ulkoasianministeriön 156 ja puolustusministeriön 134 hankkeeseen. Käynnissä olevia hankkeita on yhteensä 1661 ja suunnitteilla 416 hanketta.

Organisaatio	hankkeita ja toimielimiä		käyttäjien lkm		Integraatiot Hareen
	yhteensä	käynnissä	pääkäyttäjät	aktiiviset ylläpitäjät	
Valtioneuvoston kanslia	317	31	4	15	MAHTI, YJA
Ulkoasiainministeriö	156	15	2		-
Oikeusministeriö	776	90	2	2*	Oskari
Sisäministeriö (sis. sisäasiainministeriö)	1 369	11+83	8	25	-
Puolustusministeriö	134	17	2	0	-
Valtiovarainministeriö	3 176	261	3	35 - 40	MAHTI, YJA
Opetus- ja kulttuuriministeriö (sis. opetusministeriön)	2 029	195 +24	3		-
Maa- ja metsätalousministeriö	1 054	138	5	20	-
Liikenne- ja viestintäministeriö	2 021	134	6		MAHTI
Työ- ja elinkeinoministeriö (sis. kauppa- ja teollisuusministeriön ja työministeriön hankkeet)	2 136	285 + 3	5	3	MAHTI
Sosiaali- ja terveysministeriö	2 396	254	3	96	Suunniteltu: Doktorit
Ympäristöministeriö	801	118	3	32	-
Eduskunta	5	0	1	0	-
Yhteensä	16 370	1 659	47	n. 230	

*käydään päivittämässä vain korjaus- ja ongelmatilanteissa esim. Oskarista siirtyneiden ylimääräisten asiakirjaversioiden poisto

Ministeriöissä on yhteensä 47 Hare -pääkäyttäjää ja n. 240 aktiivista tiedon ylläpitäjää. Kaikkiaan ylläpitokäyttäjiä on ministeriöissä kuitenkin yhteensä noin 1200, jotka pystyvät päivittämään hankerekisterin tietoja.

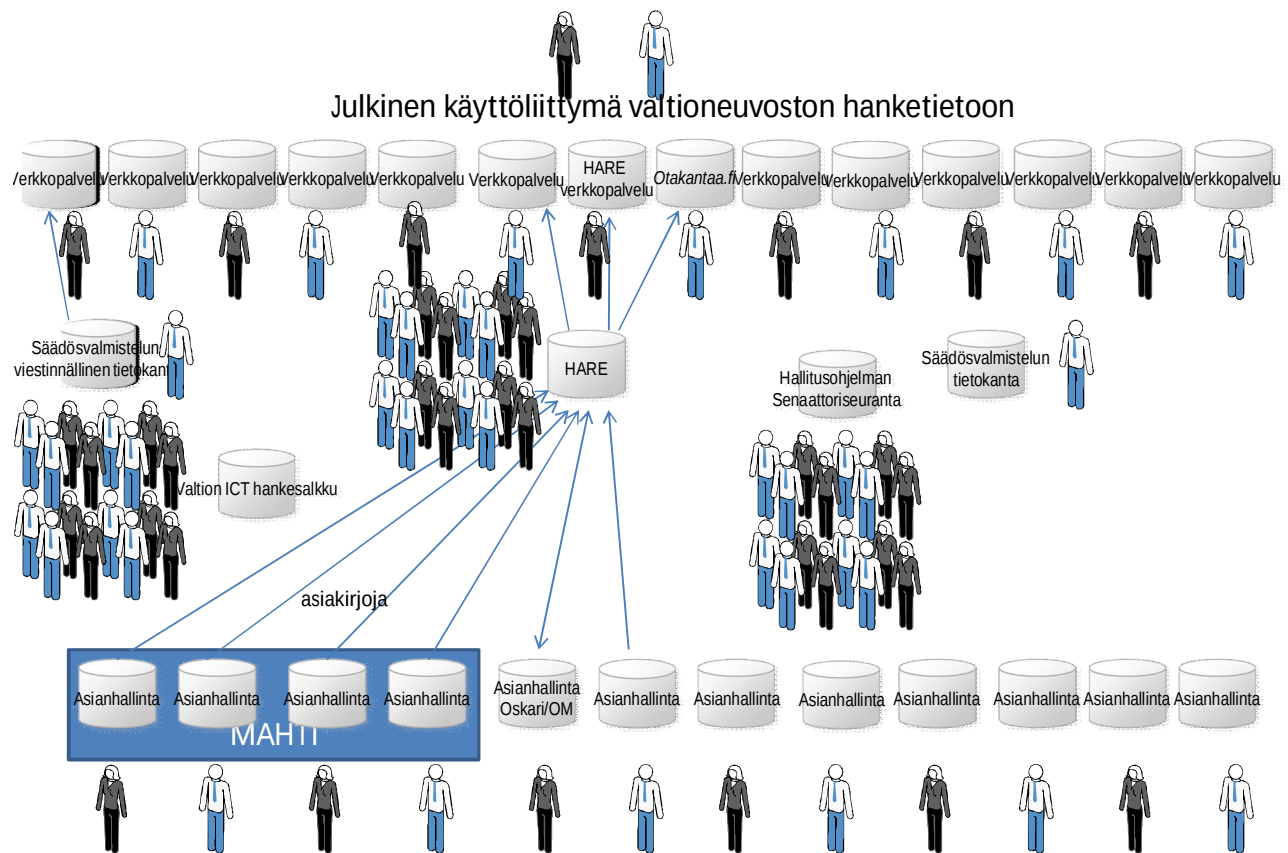
Valtioneuvoston julkisen hankerekisterin käyttö tiedon hyödyntäjien osalta on viidessätoista vuodessa lisääntynyt merkittävästi. Vuonna 2013 hankerekisterin käyttäjämäärät vaihtelivat päivittäin arvion mukaan noin 300 - 3000 käyttäjän välillä. Tarkkaa käyttötietoa ei ole saatavissa nykyisestä hankerekisteristä, sillä hankerekisterissä ei ole käytössä tilastointia.

2.3 Hanketietoa tuottavien ja hyödyntävien prosessien ja järjestelmien nykytila ministeriöissä

Osana esiselvitystä selvitettiin⁴ kaikkien ministeriöiden nykyisiä toimintakäytäntöjä sekä tietojärjestelmäratkaisuja sekä edellisiin liittyviä lähivuosien kehittämissuunnitelmia, jotka liittyvät esiselvityksen kohteena olevaan hanketiedon uuteen ratkaisuun. Selvityksen kohteena olivat ministeriöiden prosessit ja tietojärjestelmät, jotka liittyvät johtamiseen ja toiminnan ohjaukseen, hallitusohjelman toimeenpanon seurantaan, säädösvalmisteluun, salkunhallintaan ja projektihallintaan, toimielimien asettamiseen ja niiden työskentelyyn, ulkoiseen ja sisäiseen viestintään, osallistamiseen erityisesti demokratiapalveluiden - ota-kantaa.fi ja lausuntopalvelu.fi, avulla, asianhallintaan, työryhmätilojen käyttöön sekä valtion yhteiseen talous- ja henkilöstöhallinnon Kieku-järjestelmän käyttöön.

Nykytilassa ministeriöt ovat toteuttaneet esiselvityksen kohteena olevaan hanketietoon liittyvät toimintakäytännöt ja tietojärjestelmäratkaisut eritavoin. Ministeriöt ovat myös toteuttaneet eri tavoin organisaation vastuun hankerekisterin hankkeiden ja pysyvien elinten tietojen viemisestä rekisteriin ja tietojen ajantasaisuudesta. (Liite 6: Ministeriöiden HARE-käytäntöjä.)

⁴ Hanketiedon esiselvityksen ministeriökierros toteutettiin 21.10. LVM, 27.10. MMM, 29.10. VM, 30.10. VNK, 3.11. OKM, STM ja PLM, 4.11. SM ja TEM, 5.11. OM, 6.11. UM ja YM.

Kuva 4: Hankerekisterin (Hare) ja ministeriöiden järjestelmien yhteyksien nykytila

Kaikille ministeriöille yhteistä nykyisen hankerekisterin käyttötapaa ja tietojärjestelmien yhteyttä ei ole esiselvityksessä tunnistettu. Ministeriöiden hanketietoa muodostavat prosessit sekä ko. prosesseja tukevat ja hyödyntävät järjestelmät on toteutettu ministeriöissä eri tavoin ja ne muodostavat ministeriökohtaisen kokonaisuuden. Poikkeuksen edelliseen muodostaa hallitusohjelman toimeenpanon seuranta, joka on toteutettu valtioneuvoston intranet Senaattorissa taulukkomuotoisena seurantana, jota kaikki käyttävät.

Keskeisiä hanketiedon liittymäprosesseja ja tietojärjestelmiä ovat:

- ulkoinen viestintä ja verkkojulkaisualue, jolla ministeriön julkiset ulkoisten käyttäjien (kansalaiset, media) verkkosivut on toteutettu.
- salkunhallinnan ja hankehallinnan prosessit ja tietojärjestelmäratkaisut.
- asianhallinta ja asianhallintajärjestelmät.

Joissakin ministeriöissä hankerekisterin edellyttämä tieto (esim. toimielimen tai hankkeen asettaminen) tehdään asianhallintajärjestelmässä, josta tieto siirtyy hankerekisteriin. Toisissa ministeriöissä hankerekisterin edellyttämää tietoa ylläpidetään sekä asianhallintajärjestelmässä että hankerekisterissä. Muutamissa ministeriöissä hanketieto löytyy ainoastaan hankerekisteristä. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriössä sekä työ- ja elinkeinoministeriössä on esimerkiksi säädösvalmisteluun kehitettyjä erillISRatkaisuja. Ainoastaan oikeusministeriössä hanketieto (ml. asiakirjat) siirtyy suoraan asianhallintajärjestelmästä hankerekisteriin. Kaikissa ministeriöissä hankkeisiin liittyvää tietoa tuotetaan ja ylläpidetään vielä erikseen ministeriöiden verkkopalveluissa.

Hankerekisterin tietojen ylläpitovastuiden toteutuksessa on ministeriöissä useita toteutustapoja. Osassa ministeriöistä asiakirjahallinto vastaa keskitetysti ministeriön hankerekisterin tietojen ylläpidosta. Toisissa ministeriöissä tietojen ylläpitovastuu on substanssitoiminnalla, mutta näissäkin tapauksissa ylläpito on voitu vastuuttaa joko asiantuntijoille tai avustavalle henkilöstölle.

Ns. Mahti-ministeriöt (VM, VNK, LVM ja TEM) sekä STM, jolla sama tuote käytössä, esittävät, että asianhallintajärjestelmään jo toteutettujen Hare -integraatioiden olisi toimittava myös uudessa ratkaisussa ainakin asiakirjojen osalta. Myös sisäministeriö ja opeus- ja kulttuuriministeriö sekä oikeusministeriö toivovat, että vähintään asiakirjojen siirtyminen asianhallintajärjestelmästä uuteen hanketietopalveluun on selvitettävä.

Valtion ICT -hankesalkkuratkaisu on kaikissa ministeriöissä käytössä vähintäänkin yli miljoonan euron ICT:n kehittämistä sisältävien hankkeiden hankesalkun hallintaan. Ympäristöministeriö on ottanut ko. ratkaisun laajaan käyttöön (lähes 600 ministeriön omaa tai rahoittamaa hanketta). Myös työ- ja elinkeinoministeriössä valtion hankesalkkuratkaisu on kattavassa käytössä ICT:n kehittämistä sisältävien sekä hallinnonalan palvelutoimintaa kehittävien hankkeiden salkunhallinnassa. Valtion ICT -hankesalkkuratkaisusta ei ole tällä hetkellä mahdollista julkaista tietoja suoraan ministeriöiden verkkosivuilla.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteilla ministeriön johtamisen ja toiminnan suunnittelu-, seuranta- ja hankehallintaprosessi, joka sisältäisi hanketiedon esiselvityksen kohteena olevat prosessit. Sisäministeriössä kehitetään parasta aikaa omaa salkunhallinta- ja hankehallinnan mallia.

Ainakin liikenne- ja viestintäministeriössä sekä työ- ja elinkeinoministeriöissä on erillinen T&K -hankkeiden seuranta (tietokanta tai Excel). Ympäristöministeriö käyttää T&K -hankkeiden salkunhallinnassa valtion ICT -hankesalkkuratkaisua. Valtioneuvoston kanslia on esittänyt tarpeen seurata T&K -hankkeita yhtenäisesti. Myös useampi ministeriö toi esille toiveen siitä, että ministeriöiden omat ja rahoittamat T&K -hankkeet tulisi saada näkyville myös uudessa hanketietopalvelussa.

2.4 Nykyinen hankerekisteri on teknologian osalta ylittänyt elinkaaren

Hankerekisteriä on ylläpidetty vuodesta 1998 alkaen. Vuodesta 2012 hankerekisteriä on ylläpidetty valtioneuvoston konesalissa. Vuonna 2012 Haren palvelinkokoonpano yritettiin modernisoida. Tietokannan ja SQL Serverin osalta päivitys onnistui, mutta varsinaisen sovelluksen osalta päivittäminen tuoreempaan palvelinkokoonpanoon olisi tarkoittanut lähes koko Hare sovelluksen uudelleen koodausta. Vuonna 2012 päätettiin, ettei Haren uudelleen koodausta toteuteta, vaan palvelinkokoonpanossa ja -ympäristössä pidättydytään 2003 versioissa. Tuki Windows 2003 Severille loppuu heinäkuussa 2015. Tämän jälkeen palvelimiin ei enää saa päivityksiä ja ympäristöstä tulee tietoturvamielessä haavoittuva. Ainakin Internet -palveluna Hare on ajatettava alas kesään 2015 mennessä.

2.5 Nykyiset kustannukset

Tiedossa olevat hankerekisterin teknisen ylläpidon ja pienkehityksen kustannukset ovat 95 000 euroa vuodessa (v. 2014 kustannus Valtorin palvelusta sisältäen: palvelun hallinta ja käytön tuki, käyttöpalvelut, pienkehitys, VIP-laskutuslisä, palveluvastaavan työpanos). Kustannuksissa ei ole huomioitu ministeriöiden pääkäyttäjien ja hankesihteereiden työajan kustannuksia.

Teknisen ylläpidon kustannukset on laskutettu vuosittain toteuman mukaan tasan kaikkien ministeriöiden ja eduskunnan kesken. Vuodesta 2015 alkaen ministeriöiden rahoitusosuudet on siirretty valtioneuvoston kansliaan perustettavalle valtioneuvoston hallintoyksikön toimintamäärärahoihin.

3 Kehittämisvaihtoehtojen vertailu ja valinta

Esiselvityksessä tunnistettiin kolme kehittämisen perusvaihtoehtoa, joista kahdessa nykyinen hankerekisteri korvataan kokonaan uudennlaisella hanketietopalvelulla. Ensimmäisessä vaihtoehdossa nykyinen hankerekisteri ajetaan vuoden 2015 aikana alas ja uutta ratkaisua ei toteuteta. Ensimmäisessä vaihtoehdossa nykyisen Haren sisältämät tiedot toteutetaan verkkojulkaisujärjestelmillä ministeriöiden verkkosivuille.

Toisessa vaihtoehdossa nykyinen hankerekisteri ajetaan vuoden 2015 aikana alas ja sen tilalle toteutetaan nykyisen Haren korvaava ratkaisu, jossa on integraatiot valtioneuvoston yhteisiin ratkaisuihin (erityisesti yhteinen julkaisualusta, YJA ja valtioneuvoston yhteinen asianhallinta).

Myös kolmannessa vaihtoehdossa nykyinen hankerekisteri ajetaan vuoden 2015 aikana alas ja sen tilalle toteutetaan nykyisen Haren korvaava ratkaisu, jossa huomioidaan laajasti ministeriöiden nykyiset järjestelmätoteutukset.

3.1 Ensimmäinen vaihtoehto

Eri vaihtoehtoja vertailtaessa keskenään *ensimmäisen vaihtoehdon* **hyödyt** suhteessa muihin vaihtoehtoihin:

- + Suoraviivainen vaihtoehto, jossa jokainen ministeriö ratkaisee julkisuuslain vaatimuksia tiedonsaannin ja hyvän tiedonhallinnan edistämiseksi sekä avoimen hallinnon toteutumisen tilanteessa, jossa tiedot eivät olisi enää valtioneuvoston yhteisessä hanketietojärjestelmässä.
- + Edullinen vaihtoehto, mikäli ministeriökohtaisia korvaavia toteutuksia ei tehdä.

Eri vaihtoehtoja vertailtaessa keskenään *ensimmäisen vaihtoehdon* **haitat** suhteessa muihin vaihtoehtoihin:

- Avoimuus on Suomessa hallinnon keskeinen arvo. Ensimmäisessä vaihtoehdossa ei seurata avoimen hallinnon linjauksia ja sitoumuksia (mm. demokratiapoliittinen selonteko⁵ ja Avoimen hallinnon toimintaohjelma). On ilmeinen riski, että avoimen hallinnon toteutumisessa mennään taaksepäin suhteessa nykytilaan.
- Yhteinen julkaisualusta (YJA) on toteutettu hanketiedon osalta niin, että YJA hakee rajapinnan kautta hanketiedon nyky-Haresta. Hanketietojen esittäminen suoraan ei olisi enää mahdollista, vaan kaikki olisi tehtävä suoraan julkaisualustalla tai ministeriöiden olisi tehtävä korvaavat hanketietojärjestelmät. Lisäksi käytössä on useita muita verkkopalveluja, joten samaa asiaa kehitettäisiin useaan palveluun.
- Käytössä on useita asianhallintajärjestelmiä, joiden kehittyneisyys vaihtelee. Valtioneuvoston yhteinen asianhallintajärjestelmä tulee ministeriöissä vaihteittain käyttöön vuosien 2016 – 2019 välillä. Koska valtioneuvoston yhteinen asianhallinta on tulossa lähivuosina käyttöön kaikissa ministeriöissä, niin nykyisiä asian-

⁵ Oikeusministeriön selvityksiä ja ohjeita 14/2014

hallintajärjestelmiä ja niiden rajapintoja ei olla valmiita kehittämään. Osa nykyisistä järjestelmistä on niin vanhoja, ettei niihin ole mahdollista toteuttaa hanketiedon tavoitearkkitehtuurissa kuvattuja integraatioita.

- Jo nykyisen Haren tiedot ovat laadultaan vaihtelevia. Ministeriökohtaiset toteutukset tarkoittaisivat sitä, että valtioneuvoston hanketiedon tietosisältö ei tule yhtenäistymään.
- Valtioneuvoston hanketietoon liittyvien prosessien (hallitusohjelman toimeenpanon seuranta, lainsäädännönvalmistelu, merkittävien ohjelmien ja hankkeiden toimeenpano ja sen seuranta, toimielimien asettaminen ja työskentelyn seuranta) toimintatapoja on vaikea yhtenäistää ja kehittää valtioneuvostokokonaisuuden näkökulmasta.
- Ministeriökohtaisten erillistoteutuksien kustannus on joka tapauksessa melko suuri.
- Hanketietoon liittyvät yhteydenotot kohdistuisivat nykyistä enemmän ministeriöiden kirjaamoihin. Yhteydenotot kuormittavat kirjaamoa.
- Valtioneuvoston hallintoyksikön muodostamisen muutostilanteessa on ilmeinen riski, että työnjako kirjaamon, hanketiedosta vastaavien substanssivirkamiesten sekä ministeriöiden verkkoviestinnän välillä on vielä muotoutumassa, jolloin palvelutaso saattaa laskea.

3.2 Toinen vaihtoehto

Eri vaihtoehtoja vertailtaessa keskenään *toisen vaihtoehdon hyödyt* suhteessa muihin vaihtoehtoihin:

- + Hanketiedon uudistamisen strategisena tavoitteena on aito pyrkimys hallinnon avoimuuden, toiminnan yhtenäistämisen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden kehittämiseen. Toisessa vaihtoehdossa tämä ohjausryhmän haluama strateginen tavoitetilä ohjaa uuden hanketiedon ratkaisun toteutusta.
- + Toisen vaihtoehdon mukaisen ratkaisun toteutus sisältää uusia käyttäjälähtöisiä palveluja, jotka parantavat hallinnon toimintaa. Näitä ovat esimerkiksi hallitusohjelman toimeenpanon seuranta sisältäen yhteyden ohjausjärjestelmähankkeen (Ohra) kehittämis ehdotuksien toimeenpanoon sekä hallitusohjelman seurantatiedon visualisoinnin, käyttäjille tarjottavat muistutukset, avoin rajapinta hanketiedon kaikkien tietosisältöön sekä valtioneuvoston ja ministeriöiden strategioiden ja periaatepäätösten katalogi.

Eri vaihtoehtoja vertailtaessa keskenään *toisen vaihtoehdon haitat* suhteessa muihin vaihtoehtoihin:

- Osassa ministeriöistä hanketiedon manuaalinen ylläpito lisääntyy, kun nykyisiin asianhallinta- ja verkkojulkaisujärjestelmiin tehdyt integraatiot eivät enää toimi ja toisaalta yhteinen julkaisualusta tai valtioneuvoston yhteinen asianhallintajärjestelmä ei ole vielä käytössä.

3.3 Kolmas vaihtoehto

Eri vaihtoehtoja vertailtaessa keskenään *kolmannen vaihtoehdon hyödyt* suhteessa muihin vaihtoehtoihin:

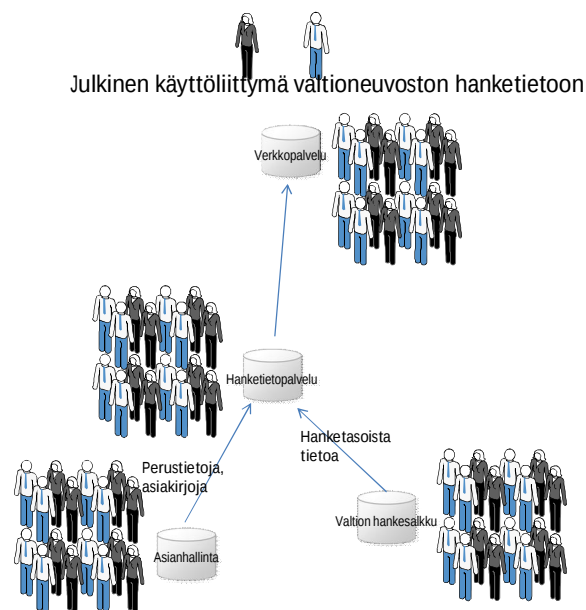
- + Joissakin ministeriöissä toiminnan kehittämiseen ei kohdistu merkittäviä muutostarpeita, sillä integraatioiden avulla nykyinen ministeriökohtainen toimintakäytäntö on mahdollista ylläpitää.

Eri vaihtoehtoja vertailtaessa keskenään *kolmannen vaihtoehdon haitat* suhteessa muihin vaihtoehtoihin:

- Nykytilan ylläpito ohjaa päätöksentekoa, jolloin haluttu tavoitetilä ei ole selkeä.
- Toiminnan edellyttämä muutoksen tarve jää nykyisten tietojärjestelmien integraatioiden jalkoihin.
- Toiminnan kehittämisen sijasta joudutaan resursoimaan integraatioiden tekemistä nykyisistä järjestelmistä. Ko. integraatiot ovat kuitenkin vain hätäratkaisuja.
- Ministeriöissä on runsaasti elinkaaren päässä olevia asianhallinnanjärjestelmiä.
- Hanketiedon uudet palvelut ja uusi toimintatapa leviävät käyttöön toista vaihtoehto hitaammin.

3.4 Yhteenveto vaihtoehtojen vertailusta

Toinen vaihtoehto, jossa nykyinen hankerekisteri ajetaan vuoden 2015 aikana alas ja sen tilalle toteutetaan nykyisen Haren korvaava ratkaisu, jossa on integraatiot valtioneuvoston yhteisiin ratkaisuihin (erityisesti yhteinen julkaisualusta YJA ja valtioneuvoston yhteinen asianhallinta), vastaa parhaiten esiselvittävälle ratkaisulle asetettuja tavoitteita. Ko. vaihtoehdossa tavoitellut hyödyt toteutuvat selkeimmin. Toiminnan tehostumista ja tuottavuuden kehittymistä on myös mahdollista tavoitella valtioneuvostokokonaisuuden lähtökohdista.

Kuva 5: Toisen vaihtoehdon Valtioneuvoston hanketiedon tavoitetilä viiden vuoden aikajänteellä (v. 2019)

Kaikkiin vaihtoehtoihin sisältyy sekä uuden ratkaisun toteutukseen että ennen kaikkea toimintakäytäntöjen kehittämiseen liittyviä riskejä. Riskejä on mahdollista hallita kokonaisuuden kannalta tehokkaimmin toisessa vaihtoehdossa. Edellä kuvattujen perustelujen johdosta esiselvitys on toteutettu vaihtoehdosta kaksi.

4 Markkinakartoitus

Valtioneuvoston hanketiedon esiselvityksen markkinakartoitus on toteutettu kolmevaiheisesti. Ensiksi, elo-syyskuun vaihteessa, kartoitettiin valtionhallinnon projektien ja hankkeiden hallinnan sekä salkunhallinnan käytäntöjen ja niitä tukevien tietojärjestelmi-

en nykytila sekä kehittämisenäkemykset. Ensimmäisen kartoituksen tuloksia peilattiin Suomen Projektityhdistyksen keväällä 2014 toteuttamaan laajan valtakunnallisen projektialan tutkimuksen tuloksiin.

Toinen kartoitus toteutettiin ministeriökierroksen (21.10. - 6.11.2014) yhteydessä, jolloin selvitettiin hanketietoon liittyvät nykyiset tietojärjestelmät sekä ministeriöiden kehittämissuunnitelmat tällä saralla. Kolmas markkinakartoitus toteutettiin marraskuu alussa osana hankinnan suunnittelu.

4.1 Markkinoiden kartoittamisen tulokset

Osana uuden ratkaisun esiselvitystä kartoitettiin elo-syyskuun vaihteessa valtionhallinnon projektien ja hankkeiden hallinnan sekä salkunhallinnan käytäntöjen ja niitä tukevien tietojärjestelmien nykytila sekä kehittämisenäkemykset. Kyselyyn vastasi 58 valtion eri organisaatiota.

Valtionhallinnon yhteinen ICT -hankesalkkuratkaisu on vastaajilla laajimmin käytössä oleva tietojärjestelmä. Yhteensä 44 vastaajasta 25 käytti ainakin jossakin määrin valtion yhteistä ICT -hankesalkkua ja 19 ilmoitti, ettei käytä. Neljä vastaajaa käyttää valtionhallinnon yhteistä ICT -hankesalkkuratkaisua kaikkien hankkeiden hankesalkun (organisaation projekti-/hankekokonaisuuden) hallintaan. Seitsemän käyttää kaikkien ICT:n kehittämistä sisältävien hankkeiden hankesalkun hallintaan ja kahdeksan yli yhden miljoonan euron ICT:n kehittämistä sisältävien hankkeiden hankesalkun hallintaan.

Valtion yhteinen ICT -hankesalkkuratkaisu on Imprology Oy:n tuote, joka hankitaan valtiolle palveluna Ixonos Finland Oy:ltä. Salkunhallintaohjelmiston tarkoituksena on mahdollistaa kehityshankkeiden ja -projektien seuranta salkkutasolla, jolla tarkoitetaan erityisesti koko valtionhallintoa, hallinnonalan kokonaisuutta tai virastotasoa. Järjestelmä sisältää kehityshankkeiden perustiedot sekä tiedot niiden etenemisestä. Valtiovarainministeriön julkaiseman ohjeen mukaisesti hankkeen tilanteesta tulee toteutusvaiheessa raportoida salkunhallintavälineen avulla säännöllisesti vähintään kolme kertaa vuodessa. Välineessä on myös mahdollista tehdä tarkempaa, aina projektien tehtävätasolle asti ulottuvaa suunnittelua, mutta se ei ole salkunhallinnan kannalta välttämätöntä, eikä sitä ominaisuutta ole toistaiseksi käytetty kuin vähäisessä määrin.

Valtion yhteisen ICT -hankesalkkuratkaisun sopimuskausi alkoi elokuussa 2012. Sopimuskauden pituus on kolme vuotta lisättynä kahdella optiovuodella, joten sopimus umpeutuu viimeistään elokuussa 2017. Salkunhallinnan alkuperäisissä tavoitteissa oli mukana Internet-julkaisu, jolloin salkussa olevien hankkeiden perustietoja olisi julkaistu verkossa, mutta julkaisu on kuitenkin toistaiseksi toteuttamatta. Syynä on toisaalta se, ettei salkun tietosisältö ole ollut niin kattavaa, että julkaisu olisi ollut sisällön puolesta mielekästä, ja toisaalta julkaisupaikka (valtiovarainministeriön uudet verkkosivut) on ollut kehityksen alla, jolloin julkaisupaikkaa ei ole ollut mahdollista kiinnittää. Nyt valmisteilla oleva hanketietopalvelun uusi ratkaisu voisi kuitenkin tarjota ratkaisun myös hankesalkunhallinnan julkaisutarpeisiin.

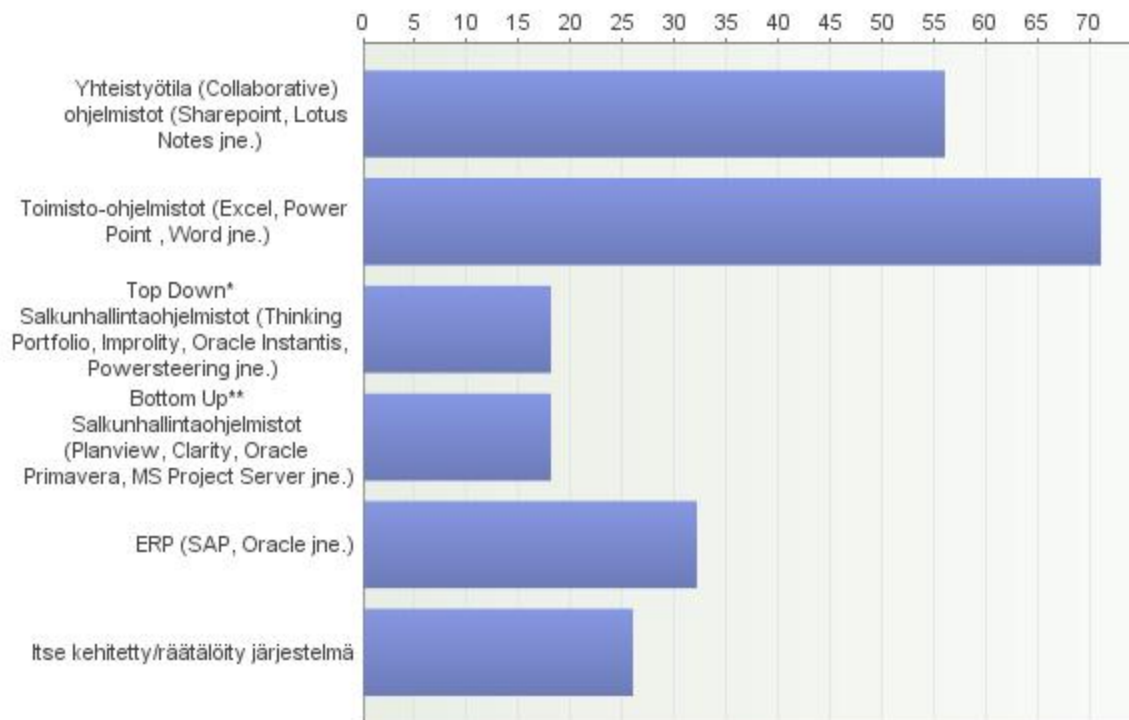
Valtion ICT -hankesalkkuratkaisun lisäksi vastaajista 34:llä ei ollut ja 13:sta oli käytössä jokin muu IT -järjestelmä salkun ja/tai projektien hallintaan. Käytössä olleista IT -järjestelmistä kaksi oli yhteistyötiloja (SharePoint), kaksi ns. top down salkunhallintajärjestelmää (Imprology, ThinkingPortfolio), yhdessä bottom up salkunhallintaohjelmisto (ms Project Server), kuudessa toimisto-ohjelmistot (Excel, PowerPoint, Word jne.) ja yh-

dessä toiminnanohjausjärjestelmä. Lisäksi yhdessä on asianhallintajärjestelmään pohjautuva ratkaisu ja yhdessä tutkimustietojärjestelmä.

Valtioneuvoston hanketiedon uuden ratkaisun toteutuksen kannalta kiinnostava havainto on se, ettei yksikään vastaaja maininnut nykyistä Harea sellaiseksi IT – järjestelmäksi, joka olisi organisaatiossa käytössä salkun ja/tai projektien hallintaan.

Neljä vastaajaa ilmoitti, että myös organisaation ulkopuoliset käyttäjät hyödyntävät järjestelmää. Viiden vastaajan organisaatioissa oli toteutettuja rajapintoja hankesalkun ja/tai projektihallintajärjestelmän ja muiden tietojärjestelmien välille.

Suomen Projekttyhdistys toteutti keväällä 2014 valtakunnallisen ja laajan projektialan tutkimuksen. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää mikä on projektitoimistojen sekä projekti- ja portfoliohallinnan tilanne valtakunnallisella tasolla Suomessa.

Kuva 5. Projektityhdistyksen tutkimuksen mukaan salkunhallinnan prosessien tukemiseen käytössä olevat IT-järjestelmät (n=81)

Kun Suomen Projektityhdistyksen tutkimuksen tuloksia peilaa valtionhallinnon projektien ja hankkeiden hallinnan sekä salkunhallinnan käytäntöjen ja niitä tukevien tietojärjestelmien selvitykseen havainnot ovat yhteneväisiä. Salkunhallinnan tukena käytetään edelleen eniten tavanomaisia toimisto-ohjelmistoja sekä erilaisia yhteistyötiloja. Näiden IT -järjestelmien jälkeen toiminnanohjausjärjestelmiä ja itse kehitettyjä järjestelmiä näytettäisiin käytettävän Projektityhdistyksen tutkimuksen mukaan laajemmin muualla kuin mitä ko. järjestelmiä käytetään valtionhallinnossa. Valtionhallinnossa taas Valtion ICT -hankesalkkuratkaisu on levinnyt laajaan käyttöön ainakin yli miljoonan euron ICT:n kehittämistä sisältävien hankkeiden salkunhallinnan osalta.

Toinen vaihe markkinakartoitusta toteutettiin ministeriökierroksen (21.10. - 6.11.2014) yhteydessä. Ministeriökierroksella selvitettiin muun muassa hanketietoon liittyvät nykyiset tietojärjestelmät sekä ministeriöiden kehittämissuunnitelmat tällä saralla. Ministeriökierroksen perusteella ministeriöissä ei ole tällä hetkellä käytössä tai kehitteillä sellai-

sia uusia tietojärjestelmiä, joita voitaisiin hyödyntää hanketietopalvelun uutena ratkaisuna. Haren käytön nykytila on kuvattu luvussa 2.3.

Kolmas markkinakartoitus toteutettiin marraskuun alussa osana hankinnan suunnittelua. Epäviralliseen tietopyyntöön saatiin kahdeksan vastausta. Hanketietopalvelun toteutukseen suositeltiin julkisena käyttöliittymäkerroksen tuotteena Liferay 6.2. Toimittajat tarjosivat eri arkkitehtuurikerroksiin (integraatio, tietokanta, sovellus) vaihtelevia ratkaisuja, joista osa pohjautui avoimeen lähdekoodiin. Kaikki tietopyyntöön vastanneet pitivät kuuden kuukauden minimi toteutuksen aikataulua mahdollisena. Kaikki vastanneet olivat halukkaita osallistumaan varsinaiseen kilpailutukseen.

4.1.1 Toimittajat ja tuotteet

Valtionhallinnossa käytetään esiselvityshankkeen toteuttaman kyselyn perusteella salkunhallintaan mm. seuraavia tuotteita:

- Improlity
- Clarity
- ThinkingPortfolio
- MS ProjectServer

Esiselvityksessä tunnistetut tarpeet sisältävät piirteitä, joihin salkunhallinta ei suoraan sovellu (kuten toimielimet sekä strategiat/linjaukset). Lisäksi salkunhallintatuotteet sisältävät runsaasti toiminnallisuutta, joka ei ole tarpeen Valtioneuvoston hanketietopalvelun kaltaisessa tietoa koostavassa palvelussa. Toisaalta salkkuratkaisujen tietosisältö ei tyyppillisesti ole kaikilta osin nähty tarpeelliseksi esittää julkisesti, esimerkkinä projektitarpeet ja ideat.

Toimittajille tehdyn tietopyynnön vastauksissa kahdeksasta toimittajasta vain yksi tarjosi tuotepohjaista ratkaisua.

4.1.2 Käynnissä olevat vastaavat hankkeet

Hanketiedon kohdearkkitehtuuri sisältää sidosarkkitehtuurien kuvauksen mukaan lukien rinnakkaiset hankkeet, liite 1, kpl 3.6. Esiselvityksessä selvitettiin käynnistyneet ja käynnistymässä olevat hankkeet.

Esiselvityksessä tunnistettiin joitakin salkunhallintaan ja hankehallinnan kehittämiseen liittyviä erityisiä hankkeita. Valtioneuvoston kanslialla on harkinnassa valtioneuvoston strategiseen tutkimukseen liittyvä kehittämistyö. Mahdollisesti mukana ovat valtioneuvoston kanslian lisäksi Tekes ja Suomen Akatemia. Lisäksi sektoritutkimuslaitoksilla oli yhteinen kehittämishanke, jonka tavoitteena oli projektihallinnan yhteishankinta. Yhteishanke ei toteutunut. Luonnonvarakeskus aloittaa 1.1.2015 (yhdistyvät organisaatiot: Metla, MTT, RTKL) ja uuden keskuksen käyttöön on hankittu Solipron projektihallintajärjestelmä. Syke on siirtynyt käyttämään ympäristöministeriön tavoin T&K-projekteissa valtion ICT -hankesalkkuratkaisua.

Sisäministeriöissä on meneillään salkunhallinnan ja projektihallinnanmallin kehittämishanke. Keskusrikospoliisi vastaa Poliisihallituksen ja sisäministeriön yhteisestä keskitystä projektienhallintajärjestelmästä. Poliisi AMK on siirtymässä hankehallinnassa kaupalliseen ratkaisuun. Maa- ja metsätalousministeriössä uudistetaan ministeriön lainsäädäntö- ja hankesuunnittelua. Sosiaali- ja terveysministeriössä on meneillään toiminnan

suunnittelun ja hankehallinnan prosessien ja työkalujen selvitys. Verohallinnossa on omaa salkunhallinnan ja hankehallinnan kehittämistä.

4.1.3 Nykyisten tai lähiaikoina hankittavien tuotteiden hyödyntäminen

Valtioneuvoston hanketietopalvelun toteuttamista olemassa olevien tuotteiden tai palvelujen laajentamisena on myös selvitetty.

Nykyinen Hare on teknisesti jo niin vanhentunut, että se olisi koodattava alusta alkaen uudestaan (ks. luku 2.4.). Nykyisen Haren uudelleen koodaus ei ole toteuttamiskelpoinen vaihtoehto, sillä se ei mahdollistaisi hanketietopalvelun kohdearkkitehtuurissa kuvatun tavoitetilan toteutumista.

Valtion ICT -hankesalkkuratkaisu voisi tuotteen osalta olla mahdollinen, mutta nykyinen ratkaisu on toteutettu siten, ettei siinä ole hanketietopalvelun kohdearkkitehtuurissa tunnistettuja keskeisiä integraatorajapintoja (mm. asianhallinta, tunnistautuminen, YJA). Lisäksi palvelun nykyinen sopimuskausi on katkolla jo kesällä 2017, jolloin hanketietopalvelun kannalta tärkeiden toiminnallisuuden toteuttaminen ei ole kannattavaa nykyiseen ratkaisuun.

Valtioneuvoston yhteisen asianhallintaratkaisun hankinta on valmistelussa. Asianhallintaratkaisut edellyttäisivät kehittämistä, joka ei ole asianhallinnan näkökulmasta kaikkein kiireisintä. Todennäköisesti ko. kehittäminen ajoittuisi vuosien 2018 - 2019 jälkeen, jolloin valtioneuvoston yhteinen asianhallinta on otettu käyttöön kaikissa ministeriöissä.

Kiekua on teoriassa mahdollista kehittää suuntaan, jossa se tuottaisi tietoa hanketietopalvelun tarpeisiin. Kiekun hyödyntämisessä hanketietopalvelu muuntuisi enemmän toiminnanohjaus- ja salkunhallintajärjestelmäksi, joka ei ole ollut hanketiedon kohdearkkitehtuurissa kuvattu tavoitetila. Mahdollista jatkokehittämistä olisi mahdollista suunnitella vuoteen 2016 kestävien ministeriöiden Kieku – käyttöönottojen jälkeen. Lisäksi Kiekussa tulisi ottaa käyttöön SAP –moduuleja, jotka mahdollistavat kyseisen kehittämisen.

Yhteisen julkaisualustan (YJA) laajentaminen hanketietopalveluksi ei onnistu, sillä YJA on rajatusti verkkojulkaisualusta, jossa ei ole toteutettuna hanketietopalvelun edellyttämiä toiminnallisuuden ominaisuuksia. Jo nyt YJA:n perusajatuksena on hyödyntää Haressa löytyvää hanketietoa, johon on toteutettu rajapinta. Hanketietopalvelun rajapinnan kautta YJA:aan siirtyvä sisältö laajennetaan.

SharePointilla toteutettuja VYVI -ryhmätyöalustoja voisi periaatteessa laajentaa hankehallinnan tarpeisiin, mutta tällöin korostuisivat projekti-/ohjausryhmien sisäinen työskentely ja vuorovaikutus. Myös tämä vaihtoehto edellyttäisi sovelluskehitystä, jotta hanketietopalvelun kohdearkkitehtuuriin olisi mahdollista vastata tällä ratkaisulla riittävästi.

Jos valtioneuvostossa olisi käytössä hankehallintajärjestelmä tai – järjestelmiä, niin ko. järjestelmiä olisi mahdollista laajentaa hanketietopalvelun edellyttämään suuntaan. Nykytilassa ei ole olemassa yhteistä järjestelmää. Lisäksi hanketietopalveluun sisältyvien toimintaprosessien yhtenäistämässä on vielä kehitettävää. Hankekulttuurien maturiteetti on myös vaihtelevaa.

Avoindata.fi voisi olla teknologian osalta soveltuva ratkaisu, mutta se ei sovellu käytännössä, koska hanketieto pitää ennen julkaisemista olla olemassa ja avoindata.fi on tarkoitettu datan julkaisuun, ei tuottamiseen.

Esiselvityksessä ei ole tullut esille sellaisia tuotteita tai ratkaisuja, joilla hanketiedon tavoitetilan ratkaisu olisi mahdollista toteuttaa vuoden 2015 aikana tavoitellulla 10 vuoden elinkaarella.

4.1.4 Puitesopimukset

Esiselvityksessä ei ole tullut esille sovellettavissa olevia valtioneuvostolaajuisia puitesopimuksia, joilla hanketiedon tavoitetilan ratkaisu olisi mahdollista toteuttaa tai hankkia vuoden 2015 aikana.

5 Tavoiteratkaisun kuvaus

Nykytilassa valtioneuvostossa käytetään Hare -järjestelmää hanketiedon hallintaan vaihtelevasti. Tietojen ajantasaisuus ja kattavuus sekä toimintatavat vaihtelevat. Nykyinen Hare on integroitu osaan ministeriöiden asianhallintajärjestelmistä, integraatioiden toteutus vaihtelee. Vuodesta 1998 lähtien Hare -järjestelmään on kertynyt n. 16000 kohteen tiedot, joista n. 1600 on esiselvityksen ajankohtana käynnissä olevia. Hanketietoa ylläpitäviä käyttäjiä on nykytilassa n. 1 200. Nykyinen Hare korvataan uudella tavoitetilan mukaisella palvelulla, jonka käyttöönottoon sisällytetään tarkoituksenmukainen migraatio nykyiselle tiedolle.

Tavoitteena on avoimen hallinnon palvelu, joka toteuttaa julkisuuslain vaatimuksia tiedonsaannin ja hyvän tiedonhallinnan edistämiseksi. Valtioneuvoston hanketietopalvelu kokoaa julkisen hanketiedon valtioneuvoston merkittävistä asioista (toimeenpanon seurannan, ohjelmat, lainsäädäntöhankkeet, projektit, muut toimenpiteet, toimielimet, strategia) laadultaan ja kattavuudeltaan yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Hanketieto on samansisältöisenä kaikkien kohderyhmien käytettävissä käyttäjäystävällisen käyttöliittymän ja avointen rajapintojen kautta. Ministeriöiden hanketietoon liittyvät toimintatavat ja –prosessit ovat yhtenäisiä.

Tavoitetilan kohdearkkitehtuuri kuvaa valtioneuvoston hanketiedon tavoitetilaa n. viiden vuoden kuluttua. Tavoitetilan ratkaisun elinkaaren tavoitellaan olevan vähintään kymmenen vuotta. Tavoitetilassa valtioneuvoston hanketieto kootaan mahdollisimman kattavasti automatisoiduin menettelyin eri lähteistä Valtioneuvoston hanketietopalveluun.

Hanketietopalvelussa on verkkopalvelujen kautta toteutettu käyttöliittymä palvelun kaikille käyttäjäryhmille sekä erillinen hanketiedon ylläpitokäyttöliittymä tiedon ylläpitäjille.

Valtioneuvoston hanketietopalvelu integroituu osaksi valtionhallinnon ja valtioneuvoston yhteisten järjestelmien muodostamaa kokonaisuutta. Valtion julkaisualustapalvelu (YJA) on merkittävässä roolissa hanketiedon esityskerroksena tiedon hyödyntäjille. Siirtymävaiheessa, ennen valtioneuvoston yhteisen asianhallintaratkaisun käyttöönottoa, pyritään toteuttamaan asianhallintarajapinnat vähintään nykyisellä tasolla.

Tietosisällöltään Valtioneuvoston hanketietopalvelu laajenee nykyisestä Haresta kattamaan merkittävien hankkeiden ja lainsäädäntöhankkeiden sekä toimielimien lisäksi hallitusohjelman toimeenpanon seurannan sekä valtioneuvoston ja ministeriöiden strategiat, selonteot sekä valtioneuvoston linjaavat asiakirjat. Verrattuna nykyiseen, uuden palvelun odotetaan tarjoavan sellaista hankkeiden toimeenpanotilanteen seurantatietoa, jota ei ny-

kytilanteessa ole automatisoidusti saatavilla. Valtioneuvoston hanketietopalvelu tuottaa kohteilleen uniikin tunnisteen. Eri lähteistä koottua hanketietoa täydennetään mm. ajan-kohtais- ja tilannetiedolla ja varaudutaan erityisesti siirtymävaiheessa myös hanketiedon manuaalisen tallentamisen mahdollisuuteen.

Valtioneuvoston hanketiedon ylläpito jalkautuu sinne, missä tieto syntyy: hankkeista sisällöllisesti vastaavat henkilöt tuottavat ja rikastavat hankkeidensa tietosisältöä säännöllisesti. Valtioneuvoston hanketietopalvelu kokoaa hankkeisiin liittyvän tiedon selkeäksi ja helppokäyttöiseksi kokonaisuudeksi. Tiedon löytäminen, seuraaminen ja hyödyntäminen samoin kuin ylläpito helpottuu käyttäjien tarpeiden mukaisen käyttöliittymän ja toiminnallisuuden, muistutusten tai hälytysten sekä toimintaa palvelevien hakujen ja raporttien myötä.

Tavoitetilassa Valtioneuvoston hanketietopalvelu tukee hallitusohjelma-, lainsäädäntö-, hanke- ja toimielinprosesseja. Strategiat, selonteot ja valtioneuvoston linjaavat asiakirjat eivät muodosta hanketietopalvelun näkökulmasta prosessia, mutta ovat oleellinen osa hanketietopalvelun tarjoamaa kokonaisuutta.

Valtioneuvoston hanketietopalvelun kehittämisessä tavoitellaan nopeaa, kerralla kaikissa ministeriöissä käyttöönotettavaa minimi toteutusta ja vaiheittain jatkuvan palvelun aikana täydentyvää palvelukokonaisuutta. Tavoitetilan mukainen Valtioneuvoston hanketietopalvelu on ensivaiheessa (ylläpito)käytössä valtioneuvostossa, mutta laajennettavissa myöhemmissä vaiheissa virastojen tai julkishallinnon laajuuteen. Heti käyttöönoton jälkeen palvelu tarjoaa näkymän hanketietoon palvelun muille sidostyhmille: tietoa seuraavat, hyödyntävät ja jalostavat sidosryhmät sekä palvelun tuottamiseen osallistuvat sidosryhmät. Aikatauluja on kuvattu tarkemmin luvussa 8.1.

Hanketietopalvelun arvioituja kustannuksia ja hyötyjä on kuvattu tarkemmin luvussa 5.5. Tavoitetilaa on tarkemmin kuvattu liitteessä 1 ja 2 liitteineen.

5.1 Tavoitetilan suunnittelun lopputulosten tarkastelu

Esiselvityksen aikana, osana kohdearkkitehtuurityötä, on kartoitettu kohdealueeseen liittyvät sidosarkkitehtuurit, strategiat ja toiminnalliset tarpeet. Tässä esiselvityksessä kuvattu tavoitetila on kattavin ja tuorein käytettävissä oleva näkemys valtioneuvoston hanketiedon tavoitetilasta.

Kohdearkkitehtuuria on katselmoitu vaiheittain valtioneuvoston piirissä. Esiselvitysraportti kokonaisuudessaan, liitteineen, oli julkisen lausuntomenettelyn kohteena lausuntopalvelu.fi:ssä 19.11. – 3.12.2014. Lausuntoja saatiin 16 kappaletta seuraavilta organisaatioilta ja yksityishenkilöiltä: eduskunnan kanslia, Kansallisarkisto, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, Maanmittauslaitos, Mikko Merikivi, oikeusministeriö, oikeuskanslerinvirasto, opetus- ja kulttuuriministeriö, puolustusministeriö, Jukka Rannila, sisäministeriön oikeusyksikkö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriön konserniohjausyksikkö, valtioneuvoston kanslia ja ympäristöministeriö.

Lausunnonantajat pitivät toteutettua Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitystä perusteellisenä ja laajana. Toteutettu esiselvitys toimii hyvänä lähtökohtana nykyisen hankerekisterin korvaavan kokonaan uuden Valtioneuvoston hanketietopalvelun toteutukselle. Lausuntojen perusteella tätä esiselvitysraporttia työstiin siten, että se antaa paremman ja kattavamman kuvan erityisesti niistä asioista, jotka lausunnonantajat olivat ymmärtäneet eritavalla kuin esiselvityshankkeessa on valmisteltu tai esiselvityksen perusteella on aja-

teltu, että ko. asiat ymmärrettäisiin. Lausunnoissa esitetyt yksityiskohtaiset korjaus- tai muutosesitykset on pääsääntöisesti huomioitu tässä lopullisessa esiselvitysraportissa, kohdearkkitehtuurikuvauksessa, käyttötapauskuvauksissa ja vaatimusmäärittelyissä. Lausuntomenettelyn yhteenveto on liitetty osaksi tätä esiselvitysraporttia (Liite 5).

5.2 Tavoitetilan rajaukset ja reunaehdot

Valtioneuvoston hankkeiden kokonaisuudessa on nykytilassa nähtävissä erilaisia tarpeita lähtien yhteisestä kaikkia hankkeita koskevista hankesalkusta projektinhallintapalveluun, työryhmätukeen ja hankkeiden ideointivaiheesta vaikutusten seurantaan. Hanketietopalvelun piiriin on ollut harkinnassa myös laajalti erilaisia hankkeita ml. tuotekehityshankkeet.

Samanaikaisesti on merkittävä tarve löytää nopeasti ratkaisu, jolla korvataan nykyinen hankerekisteri Hare. Aikataulupaineessa toimivan järjestelmäpalvelukokonaisuuden toteuttamisen näkökulmasta kaikkea ei ole perusteltua tehdä yhteen kokonaisuuteen, ja siten on esiselvityksessä päädytty seuraaviin rajauksiin ja reunaehtoihin.

Valtioneuvoston hanketietopalvelua suunnittelua koskevat rajaukset ja reunaehdot on esitetty taulukossa 3.

Kehittämistä koskeva rajausta tai reunaehdot	Reunaehdot/rajaus	Vaikutukset
Esiselvitystyön kohteena on valtioneuvoston yleisesti merkittävien asioiden, joita halutaan seurata, tietojärjestelmän tavoitearkkitehtuurin kuvaaminen. Näitä seurattavia asioita ovat säädösvalmistelu (sisältäen hallituksen esitykset), hallitusohjelman toimeenpanon seuranta, ohjelmat ja merkittävät projektit sekä erilaiset toimielimet. Lisäksi hanketietojärjestelmässä halutaan esittää strategiat, selonteot, valtioneuvoston linjaavat asiakirjat.	Rajausta	Esiselvitystyössä keskitytään mainittuihin kohteisiin.
Tiedon organisatorinen lähde on ensisijaisesti valtioneuvosto ja toissijaisesti koko valtionhallinto. Säilytetään mahdollisuus laajentaa käyttö julkishallintoon yleensä.	Reunaehdot	Tutkittava toimielimien asettamisen osallistujien yhteenvedot. VN-tasolle on tulossa yhteinen yhteystietojärjestelmä, mistä poimitaan toimielinten henkilöitä.
Hanketietojärjestelmässä esitetään tietoja hankeprosessin valmisteluvaiheesta seurantavaiheeseen ja toimielimen asettamisen valmistelusta toteutukseen.	Rajausta	Järjestelmän näkökulmasta hankeprosessin ja toimielimen asettamisen ideointivaiheen tiedot ei kuulu järjestelmässä esitettävien sisältöjen piiriin. Luonnosvaiheisia tietoja ei sisällytetä Hankejärjestelmän tietoihin, vaan vain esittämiskelpoiset valmiit tiedot.
Hanketietojärjestelmä ei ole hankesalkkujärjestelmä, vaikka siinä esitetäänkin hankkeisiin liittyviä tietoja.	Rajausta	Hanketietojärjestelmästä ei luoda hankkeita ohjaavia raportteja. Oletusarvoisesti hankkeiden master data sijaitsee muualla kuin hanketietojärjestelmässä, mutta jonkin verran on hanketietojärjestelmään syötettyjä tietoja, joita muualla ei välttämättä ole. Hankkeiden tiedot ovat suppeammat kuin varsinaisessa hankesalkkujärjestelmässä ja hankehallinnan työkaluja ei tehdä hanketietojärjestelmään. Laajennettavuus (tai yhteensopivuus) hankesalkkujärjestelmän suuntaan otetaan kuitenkin huomioon.
Järjestelmä tarjoaa palvelun rajapintoihin asiakirjojen ja hanketietojärjestelmässä käytettävien tietojen automaattista siirtämistä varten.	Reunaehdot	Hanketietojärjestelmään voi tuoda automatisoidusti palvelurajapintojen kautta yleisimpiä tietosisältöjä. Hanketietojärjestelmästä voi viedä automatisoidusti rajapintojen kautta tietosisältöjä muuhun järjestelmään.

Hanketietojärjestelmä on julkisen tiedon esittämistä varten. Kansallisesti suojaustasoluokitteluja (ST I, II, III, IV) tai muitakaan salassapidettäviä aineistoja ei tallenneta eikä esitetä hanketietojärjestelmän kautta.	Rajaus	Käyttäjäohjeistus ja järjestelmävaroitukset lisätään ohjaamaan käyttöä.
Hanketietojärjestelmä sisältää ohjelmasta projektiin hierarkian, mikä sisältyy tietomalliin.	Rajaus	Hierarkian avulla kuvataan seurattavien kohteiden mahdollinen yhteenkuuluvuus ja ylätasoon edistymistä voi arvioida alatasoon edistymisen perusteella.
Hanketietojärjestelmä ei ole hankehallintajärjestelmä, vaikka siinä esitetäänkin hankkeisiin liittyviä tietoja.	Rajaus	Esitetään hankkeiden vaiheet, ei yksityiskohtaisempaa tasoa, eikä ositettuja työmääriä tai resurssointia tehtävittäin. Mahdollinen liityntä hankehallintajärjestelmästä hanketietojärjestelmään, ei päinvastoin. Järjestelmä ei sisällä hankehallinnan työkaluja eikä esim. ryhmätyöskentelyä tukevia piirteitä.
Hanketietojärjestelmä ei sisällä T&K -hankkeita, jotka on sisällytetty www.hankegalleria.fi – palveluun	Rajaus	Linkitys hanketietojärjestelmästä Hankegalleriaan.
EU-hankeet ja lainsäädäntövalmistelu	Rajaus	Eutorille on tarvittaessa käytettävissä julkisten asioiden tuomista varten vastaava rajapinta kuin muillekin palveluille.
Eduskunta, TPK ja OKV mahdollisesti myöhemmin hanketietojärjestelmän käyttäjäksi	Rajaus	Eduskunta, TPK ja OKV eivät ole ensi vaiheessa hanketietojärjestelmän viranomaiskäyttäjiä
Hanketietojärjestelmä ei ole asian- tai asiakirjahallintajärjestelmä	Rajaus	Arkistolaitoksen 25.3.1998 antama valtioneuvoston hanke-rekisteriin (HARE) merkittävien hankkeiden asiakirjojen seurantaa koskeva määräys (KA S 3/98) edellyttää Hareen vietävän aineiston pysyvässä säilyttämisestä. Hanketietojärjestelmä ei ole asian- tai asiakirjahallintajärjestelmä, vaan sisältöä tuottavat käyttäjät itse varmistavat, että hanketietojärjestelmään tuotava aineisto on tai tulee johonkin asian- tai asiakirjahallintajärjestelmään tai arkistoon pysyvässä säilytettäväksi.

Taulukko 3. Valtioneuvoston hanketietopalvelun rajaukset ja reunaehdot

Rajaukset ja reunaehdot on kuvattu hieman tarkemmin liitteessä 1.

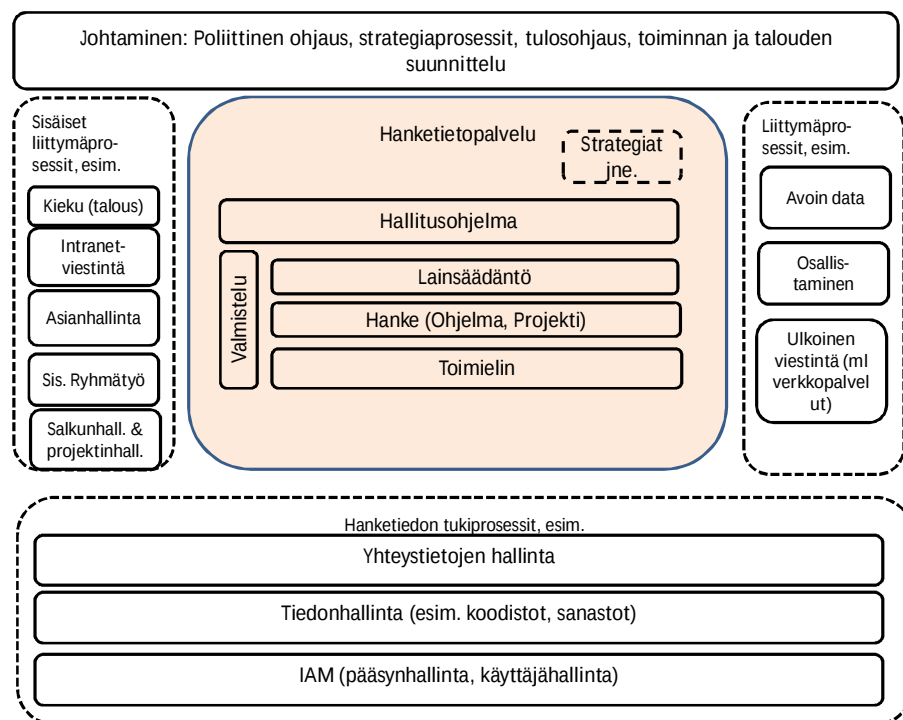
5.3 Järjestelmän toiminnallisuus

Valtioneuvoston hanketietopalvelun kohdearkkitehtuurin arkkitehtuuriperiaatteisiin on sisällytetty palvelevuus, tarvelähtöisyys sekä käyttäjälähtöisyys. Keskeisimmät vaatimukset kuvaavat mm. käytettävyyteen ja automatisointiin liittyviä vaateita. Nämä periaatteet ja vaatimukset pyrkivät turvaamaan kaikkien palvelun sidosryhmien: osallistuvien ja toteuttavien, tuottajien ja hyödyntäjien tarpeita toiminnallisuuteen.

Valtioneuvoston hanketiedon esiselvityksessä on kuultu erilaisia kohderyhmiä jo varhaisessa vaiheessa. Edelleen kohdearkkitehtuurin tuottamisen ja vaatimusmäärittelyn vaiheessa on kuultu eri kohderyhmiä työpajoissa ja katselmoinein. Käyttäjien tarpeet on pyritty siten huolellisesti tunnistamaan prosessikuvauksiin, valtioneuvoston hanketietopalvelun tietojärjestelmäpalvelujen määrittelyyn sekä käyttötapausmäärittelyyn.

Käsitelmä on esitetty kappaleessa 1.3. Kohdearkkitehtuurin liitteeksi on tuotettu Valtioneuvoston hanketietopalvelun prosessien kuvaukset (liite 1).

Valtioneuvoston hanketietopalvelun keskeisimmät prosessit, joita alueen tietojärjestelmät ja ratkaisut tukevat on esitetty hanketiedon prosessikartassa, joka kuvaa prosessien pääta-son jäsenyyksen.

Kuva 6. Valtioneuvoston hanketietopalvelun prosessikartta

Hanketietopalvelulla tuetaan hallitusohjelma-, lainsäädäntö-, hanke- ja toimielinprosesseja. Nämä prosessit sekä niistä kolmelle jälkimmäiselle yhteinen toimeenpanon yleinen valmisteluvaihe on hanketiedon näkökulmasta kuvattu osana kohdearkkitehtuuria. Strategiat, selonteot ja valtioneuvoston linjaavat asiakirjat eivät muodosta hanketietopalvelun osalta prosessia, mutta ovat oleellinen osa hanketietopalvelun tarjoamaa kokonaisuutta ja siksi esitetty prosessikartassa.

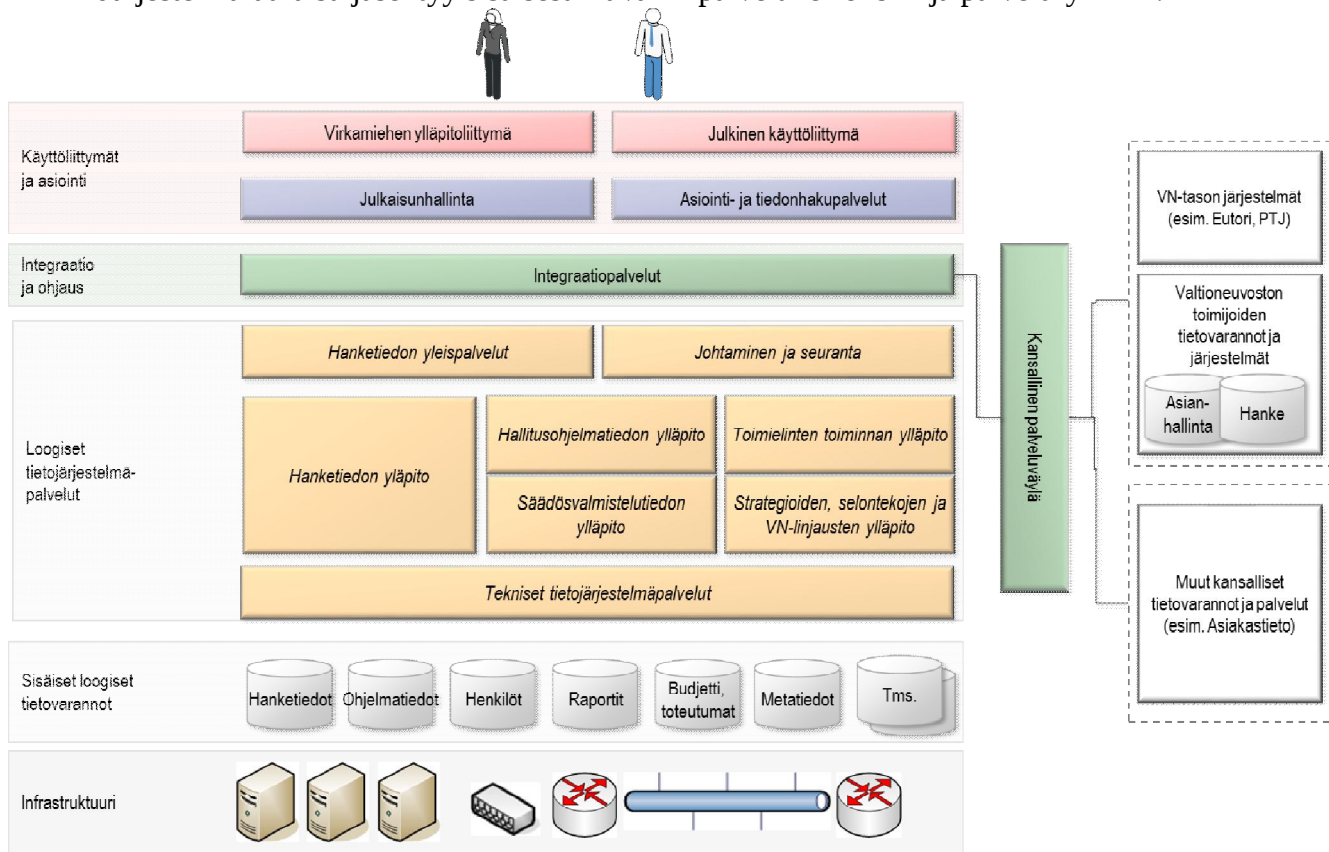
Hanketiedon sisäisiä liittymäprosesseja ovat erityisesti salkun- ja projektinhallinnan, asianhallinnan, talouden, sisäisen viestinnän ja sisäisen ryhmätyön prosessit – näistä lähteistä tietoja muodostetaan hanketiedon piiriin. Ulkoisia liittymäprosesseista keskeisiä ovat ulkoinen viestintä, osallistaminen erityisesti demokatiapalvelujen ympäristöstä sekä avoimeen dataan liittyvät prosessit. Johtamisen näkökulmasta hanketietoon liittyvät poliittisen ohjauksen, strategioiden sekä toiminnan ja talouden suunnittelun prosessit.

Hanketieto tarvitsee tukiprosesseikseen ainakin yhteystietojen hallintaa, tiedonhallintaa, pääsyn sekä käyttöoikeuksien hallintaa ja tietoturvallisuuden ylläpitoa. Hanketietojärjestelmän ulkopuolisia prosesseja ei ole kuvattu osana kohdearkkitehtuuria.

Tavoitetilassa hanketiedon kokoamisen ja esittämisen sähköisiä palveluita kehitetään hallitusti palvelukeskeisen arkkitehtuurin SOA -periaatteiden mukaisesti soveltaen siten, että valtioneuvoston hanketietojärjestelmän kehittämisessä hyödynnetään toisiinsa palvelurajapinnoin kytkettyjä, kohtuullisen suuria tietojärjestelmäpalvelukomponentteja ainakin silloin, kun näitä on turvallisesti ja hallitusti saatavissa.

Valtioneuvoston hanketietopalvelun sähköiset palvelut perustuvat tavoitetilassa kerrokselliseen tietojärjestelmäarkkitehtuuriin sekä mahdollisuuteen yksinkertaiseen keskitettyyn palvelujen ohjaukseen ja integraatioon.

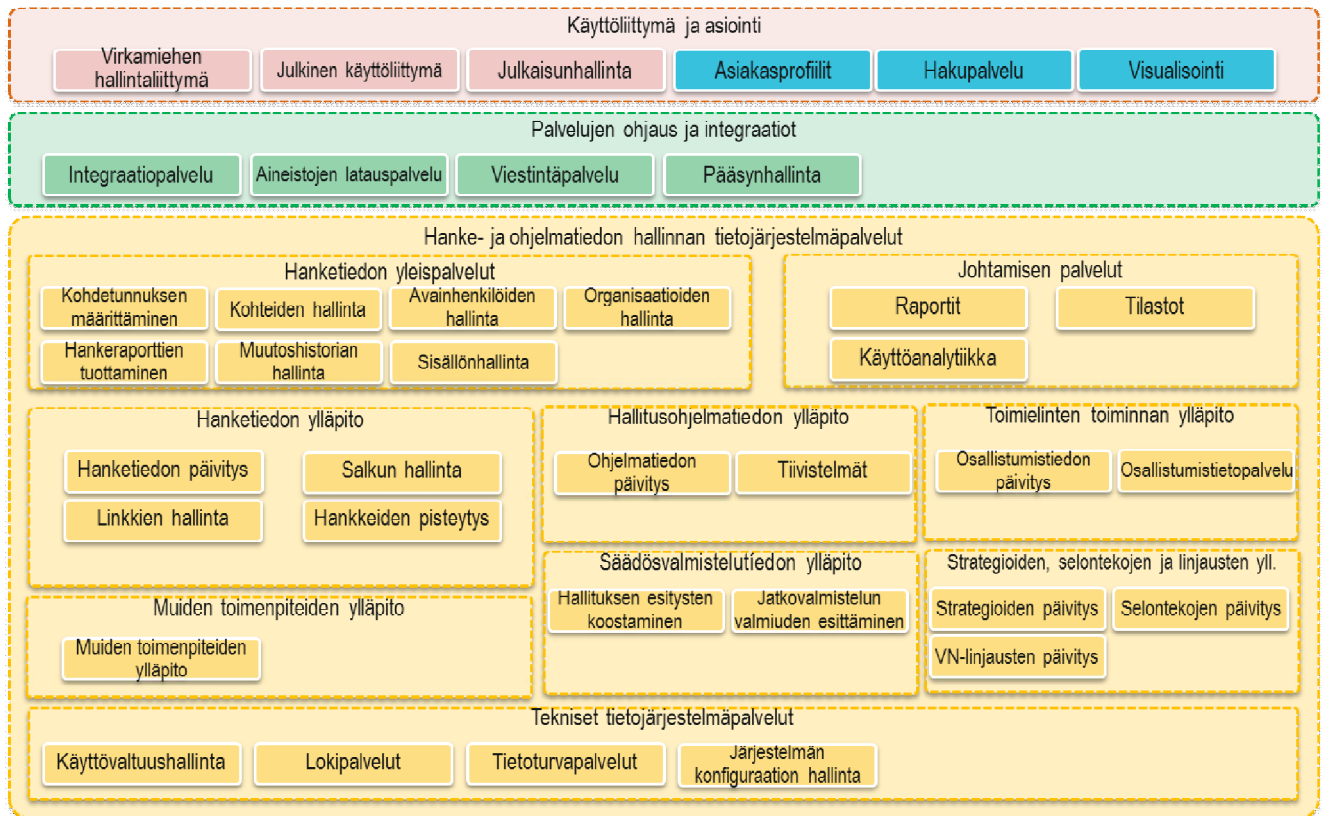
Järjestelmäratkaisu jäsentyy sisäisesti kuvan 7 palvelukerrokseen ja palveluryhmiin.

Kuva 7. Valtioneuvoston hanketietopalvelun palvelukerrokset ja -ryhmät

Integraatio ulkoisiin ratkaisuihin toteutetaan kansallisten integraatiopalvelujen kautta (Kansallinen palveluytely, VIA -palvelut) sen mukaisesti, mitä kehittämisajankohtana on käytettävissä.

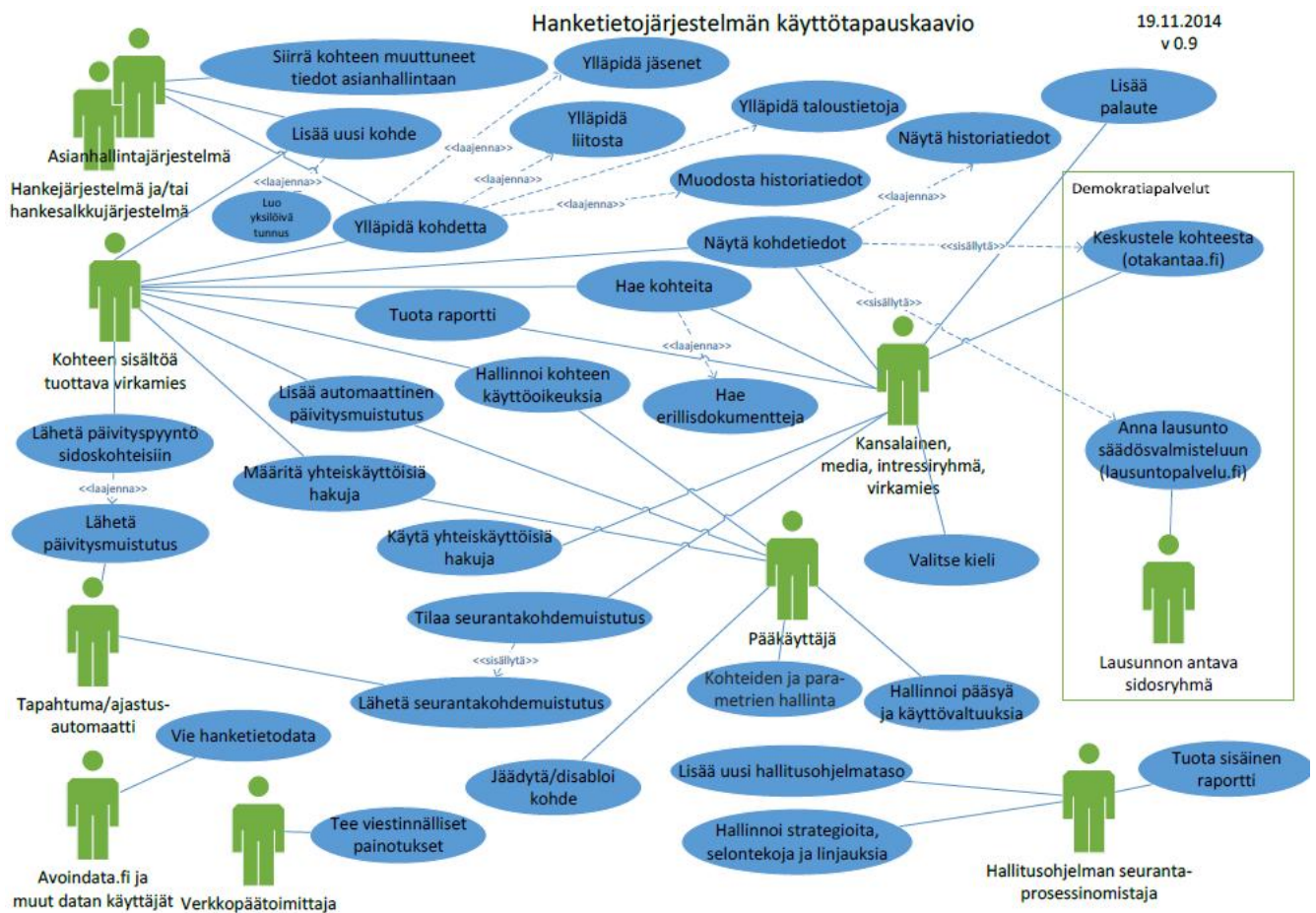
Tietojärjestelmäpalvelut voidaan tarkentaa kuvan 8 mukaisesti:

Kuva 8. Valtioneuvoston hanketiedon tietojärjestelmäpalvelujen looginen jäsenitys

Valtioneuvoston hanketietopalvelun tietojärjestelmäpalvelut on kuvattu tarkemmin kohdearkkitehtuuridokumentin luvuissa 6.2.1. – 6.2.4.

Järjestelmän toiminnallisuutta on hahmotettu esiselvityksen kuluessa käyttäjätarinoina, joista on jalostettu käyttötapaukset (liite 3). Kuva 9 esittää käyttötapaukset kaaviona.

Kuva 9. Valtioneuvoston hanketietopalvelun käyttötapaukset

5.4 Järjestelmää koskevat vaatimukset

Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitykseen on sisältynyt vaatimusmäärittelyvaihe, jossa on tuotettu – tavoitellen tarjouspyyntöön sisällytettäviä vaatimusten kuvauksia – toiminnallisten ja ei-toiminnallisten vaatimusten kokonaisuus sekä lisäksi toiminnallisuutta käyttäjätarinoita hieman tarkemmin kuvaava pääskenaariotasoinen käyttötapausmäärittely. Nämä tuotokset on kuvattu kappaleessa 6.

5.5 Tietoturvallisuus

Valtioneuvoston hanketietopalvelussa käsitellään julkista tietoa.

Valtioneuvoston hanketietopalvelun kohdearkkitehtuurissa on tunnistettu seuraavat tietoturvaperiaatteet:

- Noudatetaan tietoturvallisuutta koskevia säädöksiä ja valtionhallinnon ohjeistuksia sekä muita normeja. Hanketietojärjestelmä sisältää julkista tietoa, joten tietosisällön salaamistarpeesta ei nouse tietoturvatarpeita. Integroitavien järjestelmien näkökulmasta tulevat tietoturvatarpeet huomioidaan tietoturvallisuuteen liittyvien normien mukaisesti.
- Tiedon eheys, luotettavuus ja saatavuus on varmistettu. Tiedon luominen ja muuttaminen (käyttäjien käyttöoikeudet tietoon on määritelty). Hanketietojärjestelmään tuotavan tiedon tulee olla luotettavaa ja varmistettua. Tietojen syöttämisen pääsyn- ja käyttöoikeushallinnalla varmistetaan, että oikeat

- henkilöt tuovat tiedot järjestelmään integroitujen järjestelmien lisäksi.
- Hanketietojärjestelmä on tietoturvallisuusasetuksen mukainen perustason järjestelmä. Hanketietojärjestelmän vaatimusmäärittelyn ja jatkuvan palvelun tulee täyttää Vahti 2/2010 (Ohje tietoturvallisuudesta valtionhallinnossa annetun asetuksen täytäntöönpanosta) perustason vaatimukset.
 - ICT -varautumisen taso on määritetty hanketietojärjestelmän omistajan toimesta. Hanketietojärjestelmän vaatimusmäärittelyyn ja jatkuvan palvelun varautumiseen tulee soveltaa tarkoituksenmukaisesti Vahti 2/2012 ohjetta (ICT varautumisen vaatimukset).

Valtioneuvoston hanketietopalvelun tietoturvaa on käsitelty tarkemmin liitteessä 1, kappaleessa 3.4. Tietoturva-periaatteet ja integraatioperiaatteet.

Nykyisen Haren tietoturvaso on määritelty perustasoksi ja ICT -varautumisen taso perustasoksi.

5.6 Kustannus- ja hyötyanalyysi

Hanketiedon esiselvityksessä on tehty kustannus-hyöty -analyysi, investointi- sekä elinkaarilaskelmat. Hanketietopalvelu korvaa nykyisen hankerekisterin. Esiselvityksen perusteella nykyisen hankerekisterin korvausinvestointiin ei ole aikanaan varauduttu (esim. hankerekisterin elinkaarikustannusten arviointi).

5.6.1 Hyödyt

Valtioneuvoston hanketietopalvelun hyötyjä on tarkasteltu esiselvityksessä (kuva 10) asiakkaiden ja sidosryhmien saamien hyötyjen, toiminnan ja prosessien tehostumisen hyötyjen, taloudellisten hyötyjen sekä osaamisen ja henkilöstön näkökulmasta saavutettavien hyötyjen kannalta.

Valtioneuvoston hanketietopalvelu on kiinteä osa valtioneuvoston tietojärjestelmäkokoaisuutta, joka kokonaisuudessaan tuottaa merkittävää systeemistä hyötyä suomalaiselle yhteiskunnalle muun muassa edistämällä hallinnon avoimuutta ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa. Eri lähteistä koostuva tietovaranto muodostaa itsessään ainutlaatuisen ja merkittävän kokonaisuuden, joka palvelee useita eri käyttäjäryhmiä (kansalaiset, päätöksentekijät, media, virkamiehet).

Kuva 10. Valtioneuvoston hanketietopalvelun hyödyt eri näkökulmista

Suomessa avoimuus on hallinnon keskeinen arvo. Valtioneuvoston hanketietopalvelu lisää hallinnon avoimuutta ja toteuttaa julkisuuslain vaatimuksia tiedonsaannin ja hyvän tiedonhallinnan edistämiseksi. Hanketietopalvelun asiakkaita ovat muun muassa kansalaiset, media sekä erilaiset intressiryhmät. Toisin sanoen kaikki ne, joita valtioneuvoston merkittävät asiat kiinnostavat. Hanketietopalvelun sisältämä tieto on julkista ja jatko-hyödynnettävissä avoimen kyselyrajapinnan kautta.

Hanketietopalvelun tiedon on oltava laadultaan riittävän yhtenäistä. Yhtenäinen tieto edellyttää muodostuakseen yhtenäistä toimintaa, jolloin hanketietopalvelun näkökulmasta hanketiedon käsittelyn on yhtenäistyttävä valtioneuvostossa. Hanketietopalveluun sisältyvien ja siihen liittyvien prosessien osalta yhtenäistäminen tarkoittaa toiminnan ja prosessien selkeyttämistä, työvaiheiden ja toimijoiden määrän tavoitteellista vähentämistä. Esimerkiksi hanketiedon ylläpitäjänä toimii sama henkilö, joka vastaa hankkeen tai työryhmän työstä. Hanketietopalvelun integraatorajapinnat tulevat vähentämään merkittävästi nykyistä manuaalista saman tiedon tallentamista useaan erilliseen järjestelmään.

Valtioneuvoston hanketietopalvelusta saavutettavat taloudelliset hyödyt perustuvat pitkälti prosessien tehostumiseen ja automatisoitumiseen. Esimerkiksi hanketiedon kymmenen vuoden elinkaaren aikana uusia hankkeita ja toimieliimiä tultaneen perustamaan vähintään 1000 vuodessa. Tämä tarkoittaa 10000 hanketta tai toimieliimiä, joiden osalta lähes samoja tietoja ylläpidetään nykyisin kahdesta viiteen eri tietojärjestelmässä. Valtioneuvoston hanketietopalvelun, valtioneuvoston asianhallintajärjestelmän ja yhteisen julkaisualustan muodostamassa toiminnallisessa kokonaisuudessa 10000 uuden hankkeen perustamisesta, julkaisusta verkkosivuilla ja asianmukaisesta arkistoinnista voidaan saavuttaa arviolta tunnin tehostuminen hankkeen tai toimieliimien elinkaaren aikana. Valtioneuvoston hanketietopalvelun myötä nykyinen hankerekisteri poistuu käytöstä ja ko. rekisteriin käytetyllä ylläpitokustannuksella saadaan huomattavasti modernimpi ja kattavampi eri asiakkaiden ja sidosryhmien tarpeita vastaava palvelu.

Osaamisen ja henkilöstön näkökulmasta saavutettavia hyötyjä on muun muassa se, että Valtioneuvoston hanketietopalvelu tekee näkyväksi virkamiesten tekemän työn. Toisaalta hanketietopalvelun avulla myös valtioneuvoston henkilöstön on nykyistä helpompi seurata eri ministeriöissä tapahtuvaa valmistelua ja erilaisten toimielimien työskentelyä. Hanketietopalvelun yhtenäiset prosessit tarkoittavat myös sitä, että yhteistyö ja yhteiskehittely on aiempaa helpompaa, kun toimintatavat ovat tuttuja koko valtioneuvostoyhteisössä. Toimintatapojen opetteluun sijasta on mahdollista keskittyä varsinaiseen substanssitekemiseen.

5.6.2 Yhteenvedo kustannus-hyöty analyysistä

Esiselvityshanke on toteuttanut alustavan kustannus-hyöty-analyysin, joka on vielä karkealla tasolla ja suuntaa-antava. Kustannusten arviointia tulee tarkentaa erityisesti palvelun edellyttämän teknisen alustan ja jatkuvan palvelun kustannuksen osalta. Oheiset tiedot perustuvat kehittämiskustannusten osalta toteutettuun epäviralliseen tietopyyntöön sekä ICT -infrastruktuurin osalta eräiden nykyisten palvelujen toteutuneisiin kustannuksiin.

Kustannuksista on otettu huomioon kaikki investointi- sekä jatkuvan palvelun kustannukset. Taulukko 4 esittää esiselvityksessä laaditun kustannus-hyötyanalyysin alustavan arvion kustannuksista elinkaarelle pyöristettynä tuhannen euron tarkkuudelle.

Rahoitusosuudet ja -lähteet	Vuodet yht.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
VM, esiselvitys	165	165									
kehittäminen yhteensä*	1 322		791	391	140						
jatkuva palvelu*	1 748		102	195	205	205	205	209	209	209	209
Yhteensä	3 235	165	893	586	345	205	205	209	209	209	209

* sisältää myös teknisen alustan

Taulukko 4. Alustava arvio valtioneuvoston hanketietopalvelun kehittämisen ja jatkuvan palvelun kokonaiskustannuksista

Taloudellisten hyötyjen arviointia tulee myös tarkentaa myöhemmissä vaiheissa. Laskelemissa ei ole otettu huomioon ministeriöiden oman työn hintaa (kehittämisen panosta).

Mikäli päädyttäisiin tilanteeseen, jossa nykyinen Hare päätetään ajaa alas ja korvaavaa ratkaisua ei toteuteta, niin tämän ratkaisun vaihtoehtoiskustannukset työn lisääntymisenä hanketiedon ylläpitona eri järjestelmiin sekä uusien erillisjärjestelmien kehittämisenä on merkittävä.

Kuva 11. Alustava arvio: Valtioneuvoston hanketietopalvelun kustannukset ja hyödyt

Kuva 11 kuvaa kehittämisen kannattavuutta, kun on huomioon seuraavat hyödyt:

1. Taloudelliset hyödyt:
 - nykyisen Haren kustannusten poistuminen. Nykyinen Hare poistuu käytöstä v. 2015 lopussa. Vuonna 2014 kustannukset ovat n. 95 000 euroa vuodessa.
2. Arvioidut taloudelliset hyödyt (ei ole olemassa luotettavia volyymi- tai mittaustietoja). Arviossa on tässä alustavassa analyysissä ollut mukana vain pieni osa hanketietopalvelun laajuudesta:
 - Hallitusohjelman visualisointeihin liittyvät hyödyt. Tuotetaan 2-3 kertaa vuodessa. Toiminta tehostuu yhteensä 10 - 14 htp /vuodessa.
 - Hanketiedon ylläpidon tehostuminen: nykytilassa syötetään sama tieto 2-3 paikkaan kerran kuussa samoja tietoja, toiminta tehostuu 50 prosenttia nykyisestä oleuksesta
 - Hankkeiden perustaminen ja päättäminen, tehostuu 50 prosenttia nykyisestä oleuksesta
 - Tietopalvelupyynnöt tehostuvat, tehostuu 50 prosenttia nykyisestä oletuksesta

Kohdan 2 taloudellisten hyötyjen arvioinnissa on käytetty seuraavia oletuksia:

- Ministeriöiden keskimääräiseksi henkilötyöpäivän hinta on 250 euroa /htp
- Hyödyt realisoituvat hallitusohjelman osalta kahdessa vuodessa, käyttöönotto-vuonna kertoimella 0,3.
- Muiden toimintojen kuin hallitusohjelman osalta on oletettu, että hyödyt realisoituvat neljässä vuodessa 2016 alkaen siten, että hyödyn kerroin on ensimmäisenä vuotena 0,25, toisena vuotena 0.5 ja kolmantena vuotena 0,75.
- Aktiivisia kohteita (hankkeita ja toimielimiä) on oletettu olevan vuosittain 2000 kappaletta. On oletettu, että tällä hetkellä samoja tietoja ylläpidetään kerran kuussa kahteen - kolmeen paikkaan, yhteensä 0,5 h/kohde/kk.
- Uusia kohteita on oletettu perustettavan 1000 kappaletta. On oletettu, että nykytilassa kohteen tietojen syöttäminen eri järjestelmiin vie 1 tunti/kohde.
- Kohteita on oletettu päättyvän vuodessa 1000 kappaletta.

- On oletettu, että tällä hetkellä Haren sisältöä koskeviin tietopalvelupyyntöihin menee ministeriöiltä yhteensä 1 htp/kk. On oletettu, että päättämistoimet vievät nykytilassa 1 tunti/kohde.

Taloudelliset hyödyt eivät ole perusteena hanketietopalvelun toteuttamiselle. Kuvasta 11 havaitaan kuitenkin, että karkeastikin arvioidut hyödyt kattavat jatkuvan palvelun arvioidut kustannukset.

5.7 Laatutavoitteet

ICT palvelujen kehittäminen: Laadunvarmistus -suosituksen (JHS 182) Mittareita -liitteessä on kuvattu järjestelmiin liittyviä laatukriteereitä ja mittareita useiden eri standardien mukaisesti. Laatumittarit voidaan ryhmitellä ISO/IEC 9126 -standardin mukaisiin pääluokkiin. Nämä pääluokat sopivat hyvin myös valtioneuvoston hanketietopalveluun: kaikkia näkökulmia on käsitelty ainakin jollakin tasolla kohdearkkitehtuuridokumentissa (liite 1). Taulukossa 5 on kuvattu alustavasti JHS 182:n mukaisesti jaoteltuna valtioneuvoston hanketietopalvelun laatutavoitteita ja niiden mittaamista.

Laatukriteeri	Merkitys VN hanketietopalvelussa	Mittaaminen
Toiminnallisuus (functionality)		
– Manuaalisen työn vähentäminen	Tavoitteena on automatisoida rajapintoja, mikä vähentää manuaalisia työvaiheita.	Valitaan tietty prosessi, jonka vaiheet mitataan nykytilassa ja uudessa ratkaisussa.
– Pällekkäisen työn vähentäminen – Saman tiedon tallennuskertojen vähentäminen	Tavoitteena on päästä nykyisestä 2-3 paikkaan tallentamisesta siihen, että tieto talletetaan yhteen kertaan.	Työaikaa säästyy vuodessa käynnissä olevien kohteiden lkm*12*tallentamiseen käytetty aika.
– Tuote tai palvelu on tietoturvallinen	Tulee olla määriteltyjen tietoturvaperiaatteiden ja vaatimusten mukainen	Tietoturva-auditoinnit. Löydettyjen haavoittuvuuksien vakavuus ja määrä.
– Kattavuus (palvelulle asetetut vaatimukset täytetään)	Tulee toteuttaa vaatimusmäärittelyssä kuvautut vaatimukset. Inkrementaalinen kehitys.	Hyväksymistestaus.
– Yhteentoimivuus	Arkkitehtuurinmukaisuus. Integroitavuus.	Noudattaa esiselvityksessä määritettyä kohdearkkitehtuuria. Kohdearkkitehtuurin ajantasaisuutta valvotaan.
Luotettavuus (reliability)		
– Luotettavuus (virheettömyys, oikeellisuus)	Tiedon oikeellisuus ja ajantasaisuus. Kohteiden tietojen laatua tuetaan myös ratkaisun toiminnallisuudella (muistutukset, tietosäällön kattavuuden pis-	Valvotaan omistajan toimesta.

	teytys).	
– Virheensietokyky	Varautumissuunnitelma normaalitilanteiden häiriöihin. Suunnitelma on testattu. Sovellus testattu.	SLA, virhe- ja häiriöilmoitusten lukumäärä.
Käytettävyys (usability)		
– Selkeys, helppokäyttöisyys	Käytettävyys keskeisessä asemassa esiselvityksessä, laaja vaatimusosio. Toteutettu protomalli.	Käytettävyyden ja esteettömyyden auditointi/testaus. Käyttäjien tyytyväisyyskyselyt
– Kohderyhmien erot huomioitu (esim. kieli)	Kotimaiset kielet suomi, ruotsi, saame sekä lisäksi englanti mahdollista toteuttaa rinnakkaisina.	Velvoitetaan omistajan toimesta.
Tehokkuus (efficiency)		
– Kapasiteetti (tietokanta, tietoliikenne, tallennus, prosessointi, varmistus)	Varauduttava kuormituspiikkeihin.	SLA
Ylläpidettävyys (maintainability)		
– Ylläpidettävyys	Mahdollisimman suuri riippumattomuus toimittajista. Parhaat käytännöt toteutuksessa ja jatkuvassa palvelussa.	Katselmoinnit, auditointi
Siirrettävyys (portability)		
– Uudelleenkäytettävyys ja yleistettävyys	Riittävät immateriaali-oikeudet. Pyrkimys geneeriseen ja standardeihin pohjautuvaan tietomalliin.	Katselmoinnit
– Laajennettavuus eli tukeeko rakenne uusien vaatimuksien toteuttamista	Tavoitteena laajennettavuus valtionhallinnon virastoille tai laajemmin julkishallintoon.	Katselmoinnit
Tehokkuus (effectiveness)		
– Vaikuttavuusvaatimus (panos/tuotos)	Tiedon laatu, kattavuus ja palvelevuus kehittyvät ja yhtenäistyvät. Toiminnan tehostuminen ja yhtenäistyminen. Julkaistun tiedon käytömäärä.	Kustannus-hyötyanalyysin seuranta. WWW-tilastojen seuranta. Hanke-tietopalvelun pääsivun ja kohdesivujen kävijämäärät.
Tuottavuus (productivity)		
– Läpimenoaika	Prosessien ennakoidaan tehostuvan.	Valitun prosessin mittaaminen nykytilanteessa ja uudessa ratkaisussa.
• Tuottavuusvaatimus	ks. tehokkuus	
• Työn tuloksellisuus	Tavoitellaan mahdollista	Tiedon ylläpitäjien lukumäärä.

den parantaminen	suutta hajauttaa tiedon tuottaminen sinne, missä tieto syntyy.	Päivitystiheys. Tiedon laatu verrattuna resursseihin.
Saatavuus (oikea-aikaisuus, nopeus)	Tiedon löytäminen, hakeminen ja jalostaminen helpottuvat ja tehostuvat.	Hanketietoon kohdistuvat tietopalvelupyynnöt. Manuaalisesti tuotettavien raportointien määrä.
Palveluikkuna (palvelun käytettävissä oloaika) vastaa asiakkaan tarpeita	Tulee olla 24/7 käytävissä poislukien sovitut huoltoikkunat. Tuki virka-aikaan.	SLA
Palveluaikatavoitteiden täyttyminen	Hanketietoon liittyvien palvelutoimintojen, esim. tietopyyntöjen odotetaan tehostuvan.	Läpimenoajan mittaaminen.
Turvallisuus (safety)		
– Taloudelliset menetykset	-	-
Tyytyväisyys (satisfaction)		
– Asiakaslähtöisyys	Ratkaisun kuvaamisessa on kuultu runsaasti eri kohderyhmiä. Arkkitehtuuriperiaatteissa tarvelähtöisyys. Palveluun kaavailtu sisällytettävän palautetoimintoa.	Tyytyväisyysmittaukset kaikille kohderyhmille.
– Työn mielekkyyden paraneminen	Tavoitellaan eri kohderyhmiä palvelevaa näkymää tietoon ja toisaalta automatisointia ja ylläpitäjän modernia käyttöliittymää.	Tyytyväisyysmittaukset kaikille kohderyhmille.
– Helppokäyttöisyys	Sisäisen ja ulkoiset käyttäjät kokevat palvelun helppokäyttöiseksi. Käytettävyys ei ole este käytölle.	Tyytyväisyysmittaukset kaikille kohderyhmille. Käytettävyys/esteettömyysauditoinnit.

Taulukko 5. Laatumittarien tarkastelu JHS 182 liitteen 3 mukaan

Esiselvityshanke esittää, että Valtioneuvoston hanketietopalvelun elinkaaren aikana seurattaisiin seuraavien laatumittareiden kehitystä:

- tyytyväisyys: asiakastyytyväisyys- ja käytettävyyskyselyt
- toiminnallisuus: tietoturvallisuus
- palvelun laatu sekä sovelluksen että infrastruktuurin osalta (SLA)
- tehokkuus: Vaikuttavuus

5.8 Integrointi muihin järjestelmiin

Valtioneuvoston hanketietopalvelun kohdearkkitehtuuridokumentin (liite 1) kappaleessa 3.4 on esitetty esiselvityksessä tunnistetut integraatioperiaatteet:

- Integraatiot toteutetaan valtion yhteisten integraatiopalveluiden kautta. Integraatiot toteutetaan pääsääntöisesti kansallisen palveluarkkitehtuurin mukaisesti käyttäen kansallista palveluväylää. Integroitavia palveluita ovat esimerkiksi Kieku, hallinnonalojen asianhallintajärjestelmät, hankesalkkujärjestelmä. Hanketietojärjestelmä tarjoaa avoimen rajapinnan hanketiedon hyödyntämistä varten ja tarjoaa sisältönsä myös Avoimen datan portaalin kautta.
- Tietoa ylläpidetään yhdessä paikassa. Pyritään siihen, että tiedoilla on oma ydintietovarastonsa, mistä ne siirretään hanketietojärjestelmän piiriin rajapinnan kautta. Kun hanketietojärjestelmä muodostaa omaa ydintietoaan, tieto siirretään tarvittaessa rajapinnan kautta muiden järjestelmien käytettäväksi. Hanketietojärjestelmä tarjoaa sisältönsä avoimen rajapinnan kautta, erityisesti Avoimen datan portaaliin, mistä se on saatavilla.

Nykyiseen Hareen toteutetut integraatiot on kuvattu kappaleessa 2.

Valtioneuvoston hanketietopalvelun esiselvityksessä on tunnistettu liittymä- ja rajapintatarpeita. Valtioneuvoston hanketiedon kehittämisen seuraavissa vaiheissa toteutettavat integraatio- ja rajapintatarpeet on tässä kappaleessa esitetty vaiheittain priorisoituina. Koska Valtioneuvoston hanketietopalvelu on rajattu melko suppeasti kohteiden tietojen koaamiseen, täydentämiseen ja esittämiseen, palvelussa on runsaasti integraatiotarpeita.

Tietovirtakaaviossa (liite 1, kpl 5.5 ja kpl 6.4) esitetyt rajapinnat voivat olla automatisoituja tai manuaalisia. Rajapinnan automatisoinnin kannattavuus riippuu mm. rajapinnan tapahtumien volyyeistä ja kohdejärjestelmän valmiudesta rajapintojen toteuttamiseen. Lisäksi kehittämisessä tulee ottaa huomioon eri järjestelmien kehittämissuunnitelmat (toteutus ei välttämättä mahdu kohdejärjestelmän kehitykseen tavoiteltuna ajankohtana) sekä kohdejärjestelmän integraatorajapinnan kehittämisen rahoitus.

Taulukossa 6 on luokiteltu automatisoitavien rajapinta/integraatiotarpeiden toteutustarvetta kehittämisen päävaiheisiin. Vaiheistusta tulee myöhemmissä vaiheissa tarkentaa tarpeen mukaan. Todennäköisesti ensimmäisen vaiheen toteutusprojektiin ei mahtune kaikkia vaiheessa yksi kuvattuja integraatioita. Tietyn vaiheen sisällä toteutusta on mahdollista priorisoida tärkeyden mukaan. Kunkin integraatiotarpeen tarkentavissa kuvauksessa ranskalaisin viivoin esitetyt tarkennukset ovat viittauksia liitteen 1 kappaleessa 6.4. kuvattuihin yksittäisiin rajapintoihin.

Kehittämisen päävaihe	integraatio/liittymä, kuvaus	Tärkeys: (I välttämätön, II tärkeä, III hyödyllinen)
1. vaihe = minimirajapinnat ja integraatiot, toteutetaan kehityshankkeen (toimitusprojekti) aikana		
	YJA: tietojen esittäminen, minimi: Hare - integraation nykyisen toteutuksen laajuus – Käyttö (koko tietosisältö ja toiminnallisuus) yhteisen julkaisualustan (YJA) kautta – YJA välittää palautetiedon	I

	hanketietojärjestelmälle	
	YJA: haku- ja visualisointimoduulit – Käyttö yhteisen julkaisualustan (YJA) kautta	II
	Mahti, mahdollisesti Doktori: nykyisen Hare - integraatioiden pohjalta rakennettava väliaikainen asianhallintaintegraatio yksisuuntaisena, nykyisellä tietosisällöllä. Mahdollisuutta integroida Oskari tutkitaan: Oskarin nykyinen rajapinta on monimutkainen ja tulevan asianhallinnan käyttöönotto piakkoin. Noudetaan määrittelystä paikasta. Sisältää myös : - Olemassa olevan kohteen tietojen päivitysten tuominen hanketietojärjestelmään	II
	Acta, Salama: mahdollisen integraation toteutus on selvitettävä vähintään hanketietoon liittyvien asiakirjojen siirron osalta. Mahdollisesti yhteisen VN-asianhallinnan alustava määrittely tässä vaiheessa – mainittujen järjestelmien integraation toteutus mahdollisimman paljon tulevan tavoitetilan mukainen. - Olemassa olevan kohteen tietojen päivitysten tuominen hanketietojärjestelmään	III
	Rajapinta/kyselyrajapinta julkisen tiedon hyödyntämiseen. Esim. ministeriöiden verkkopalvelut, Avoin datan portaalit, median järjestelmät	I
	Lausuntopalvelu.fi - Kohteen lausuntojen käsittelyalueen perustamisen tarvitsemien tietojen välittäminen - Hakupalvelu käyttöliittymän lisäksi tarjotaan ulospäin integroitavaksi palveluksi.	II
	Otakantaa.fi - Kohteen keskustelualueen perustamisen tarvitsemien tietojen välittäminen	II
	Yhteystieto (Valtorin palvelu) - Virkamiehen yhteystietojen haku	II
	Sanastot/luokitukset (Juho) - Ulkopuolella ylläpidettävien koodistojen vastaanotto	I
	Verkkopalvelut, linkitykset ja leijukkeet (ei ole integraatio). Senaattori, intrat.	I
	Hankesalkku - ICT hankkeiden poimiminen määräajoin YJAan samassa muodossa kuin Valtioneuvoston hanketietopalvelun projektikooste.	II
2. vaihe = jatkuvan palvelun aikana toteutettava, 1. kiireellisyysluokka, 2016 aikana		
	Palveluväylään kytkeytyminen, mahdollistaa integroitumisen palveluväylään tarjoten hanketietopalvelun tiedon (ei ole integraatio)	I
	Valtioneuvoston asianhallinta, rajapintojen määrittely - Ulkopuolisesta järjestelmästä uutena perustettava kohde - Olemassa olevan kohteen tietojen päivitysten tuominen hanketietojärjestelmään - Hanketietojärjestelmään perustetun kohteen	I

	- välittäminen ulkoiseen järjestelmään - Hanketietojärjestelmässä olevan hankkeen päättäminen - Tilannetieto hanketiedolle	
	Asiakastieto - Valtionhallinnon ulkopuolisen yhteystiedon haku	II
	Avoindata.fi - Hanketieto kokonaisuudessaan julkaistaan käyttöön Avoindata.fi -palvelun rajapinnan kautta.	II
3. vaihe = 2017 aikana, uuden kilpailutukseen sisällytettävä lisäkehitys, hyödylliset integraatiot		
	Eutori - Ulkopuolisesta järjestelmästä uutena perustettava kohde	II
	PTJ - Tilannetieto hanketiedolle	II
	Eduskunnan järjestelmät - Tilannetieto hanketiedolle	II
	Kieku - toteumatieto (http, kustannukset)	I
	Hankesalkku (v 2017 elo->), mahdollinen uusi ratkaisu - Tilannetieto hanketiedolle - Ulkopuolisesta järjestelmästä uutena perustettava kohde - Hanketietojärjestelmässä olevan hankkeen päättäminen - Tilanne(raporttiivistelmä)tieto ulkoiselle järjestelmälle	I
	IDM (Valtion yhteinen) - käyttäjien tiedot ja valtuudet (sisäisen käyttäjähallinnan korvaaminen)	I

Taulukko 6. Automatisoitavien integraatioiden vaiheistus ja tärkeys

Kohdearkkitehtuuridokumentin kappaleessa 5.5. kuvatuista tietovirroista osa jää tai voi jäädä pysyvästi manuaalisiksi.

Kehittämisen päävaiheiden aikataulutusta on kuvattu kappaleessa 8, Alustava hanke-suunnitelma.

5.8.1 Konversiosuunnitelma

Nykyisestä hankerekisteristä siirretään kohteet Valtioneuvoston hanketietopalveluun, jotta ne ovat jatkossakin haettavissa. Taulukossa 7 on esitetty alustavasti nykyisen hankerekisterin tietojen migraatio Valtioneuvoston hanketietopalvelun tietosisältöön. Tietosisältö on kuvattu liitteessä 1, kappale 5.2.

Hankerekisterin päättäneiden kohteiden historiatietojen siirtämisestä pysyvässä säilytykseen Arkistolaitoksen sähköisten aineistojen vastaanotto- ja palvelujärjestelmään (VAPA) keskustellaan erikseen Kansallisarkiston kanssa esiselvitysvaiheen jälkeen.

Konvertoitava järjestelmä Hare			Hanketietopalvelu		
Tiedot		Tiedon muoto	Päätietyryhmä		Huomioita
Henkilön tiedot	Etunimi		Henkilön perustiedot	Henkilötieto	
	Sukunimi			Henkilötieto	
	Nimike			Henkilötieto	
	Työnantaja			Henkilötieto	
	Sähköposti			Henkilötieto	
	Ylläpitäjä	sukunimi, etunimi		Käyttäjätieto	
	Tehtävä eli hankkeen luonne	Valintalistan termi	Kohteen perustiedot	Kohteen tyyppi	
	Hankkeen nimi			Kohteen perustieto	Kohteen nimi, sen mahdollinen lyhenne ja verkko-osoite
	Hankkeen lyhenne			Kohteen perustieto	Lyhenne
	Hankkeen kotisivu	linkki		Kohteen perustieto	kotisivu
	Hankennumero	org.lyhenne_juokseva nro:00/vuosi		Muu tunnus	Hare-numero. Yksikäsitteinen tunniste. Tulee sisällyttää kohteen tietoihin vaihtoehtoisena tunnisteena.
	Diaarinumero			Muu tunnus	Asianumero
	Hallituksen esityksen nro (HE)			Muu tunnus	He numero
	EK:n vastauksen nro (EV)			Muu tunnus	EV numero
	Säädöskokoelman nro (SK)			Muu tunnus	SK numero
	PTJ-numero			Muu tunnus	PTJ numero
	Tehtäväkuvaus	Vapaateksti		Keskeiset hyödyt	
	Tavoitteet	Vapaateksti		Tehtävä ja tavoitteet	
	Tausta	Vapaateksti		Tausta ja tarkoitus	
Asiakirjan tiedot	Asiakirjaryhmä	Valintalista: HareAMS:n mukaiset ryhmät		Tuotostieto	
	Asiakirjatyyppi	Valintalista: erilaisia asiakirjatyyppejä		Tuotostieto	
	Laatija	Valintalista: ministeriölistaus		Tuotostieto	
	Muu laatija	Vapaateksti		Tuotostieto	
	Asia	Vapaateksti		Tuotostieto	
	Päiväys	pp.kk.vvvv		Tuotostieto	
	Määräaika	pp.kk.vvvv		Tuotostieto	
	Saapumispäivä	pp.kk.vvvv		Tuotostieto	
	Lisätietoja	Vapaateksti		Tuotostieto	
	www-osoite	linkki		Tuotostieto	
	Tiedosto	pdf etc.		Tuotostieto	
Julkaisun tiedot	Nimi	Vapaateksti		Tuotostieto	
	Julkaisija	Valintalista: ministeriölista		Tuotostieto	
	Muu julkaisija	Vapaateksti		Tuotostieto	
	Sarjanimi	Vapaateksti		Tuotostieto	
	Julkaisunumero	Vapaateksti		Tuotostieto	

	ISSN	Vapaateksti		Tuotostieto	
	ISBN	Vapaateksti		Tuotostieto	
	Julkaisuvuosi	Vapaateksti		Tuotostieto	
	www-osoite	linkki		Tuotostieto	
	Rooli	Valintalista rooleja		Roolitieto	
	Yhteyshenkilö	Vapaateksti		Roolitieto	
	Organisointitapa	Valintalista termejä		Organisointitieto	
	Asiasanat			Asiasanasto	
	Aihealueet			Luokittelut	
	Liittyvät hankkeet	hankenumero		Suhde muihin kohteisiin	
	Hankkeen suhde hallitus-ohjelmaan	kyllä / ei		Muu yhteys	
	Hankkeen suhde hallitus-ohjelmaan, kuvaus	vapaateksti		Muu yhteys	
	Hankkeen suhde talousarvioon	kyllä / ei		Muu yhteys	
	Hankkeen suhde talousarvioon, kuvaus	vapaateksti		Muu yhteys	
	Hankkeen suhde Suomen lainsäädäntöön	kyllä / ei		Muu yhteys	
	Hankkeen suhde Suomen lainsäädäntöön, kuvaus	vapaateksti		Muu yhteys	
	Hankkeen suhde EU:n lainsäädäntöön	kyllä / ei		Muu yhteys	
	Hankkeen suhde EU:n lainsäädäntöön, kuvaus	vapaateksti		Muu yhteys	
	Asettaja	Valintalistan termi	Julkisyhteisötieto	Organisaatitieto	
	Asettajan osasto	Valintalistan termi		Organisaatitieto	
	Asettajan yksikkö	Valintalistan termi		Organisaatitieto	
	Hankkeen tila / Tila	Valintalistan termi	Toimeenpanon tilannetieto	Tilatieto	Tilatiedolla "sisäinen" olevia hankkeita ei siirretä
	Arkistotiedot	Vapaateksti		Tilatieto	
	Tilanne eli hankkeen vaihe	Valintalistan termi		Vaihetieto	
	Asettamispäivä	pp.kk.vvvv		Voimassaoloaika	
	Toimikausi/aikataulu	pp.kk.vvvv - pp.kk.vvvv		Voimassaoloaika	
	Henkilökoht. Toimikausi (alku)	pp.kk.vvvv		Historiatieto	
	Henkilökoht. Toimikausi (loppu)	pp.kk.vvvv		Historiatieto	
	Päivitysoikeudet			Valtuutus	

Taulukko 7. Hankerekisterin kohteiden konvertointi Hanketietopalveluun

Haren kohteiden lukumäärät lokakuussa 2014 on esitetty kappaleessa 2.

5.9 Palvelun hallintamalli

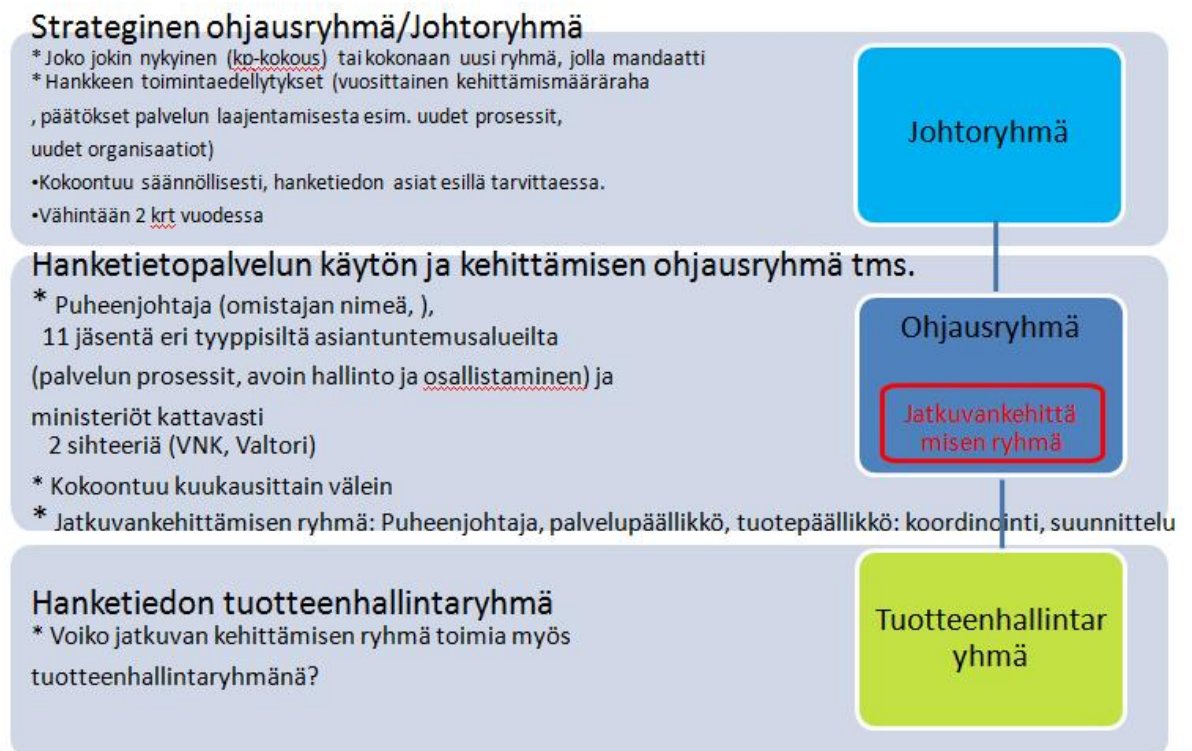
Valtioneuvoston hanketietopalvelun toteutusprojektin omistajana ja rahoittajana toimii valtiovarainministeriö. Toteutusprojektin hankintayksikkönä ja kilpailutusprojektin omis-

tajana toimii Valtori. Valtiovarainministeriö asettaa hanketietopalvelun toteutusprojektille erillisen ohjaus- ja projektiryhmän.

Valtiovarainministeriö ja valtioneuvoston kanslia sopivat joulukuussa 2014 valtioneuvoston hanketiedon ja hanketietopalvelun hallintamallista ja ohjausrakenteesta (sisältäen palvelun omistajuus, ohjaus- ja ylläpitovastuut, sopimusten siirto).

Valtioneuvoston kanslia toimii hanketietopalvelun omistajana, vastaten hanketietopalvelun käyttöönotosta sekä palvelun ylläpidosta ja jatkuvasta kehittämisestä. Valtioneuvoston hallintoyksikölle on siirretty vuodesta 2015 alkaen ministeriöltä nykyisen Haren ylläpitokustannusten rahoitusosuudet (yhteensä n. 95 000 euroa vuodessa).

Valtioneuvoston kanslia asettaa hanketietopalvelun ohjausrakenteesta kuvatut ryhmät. Valtiovarainministeriö tulee antamaan uuden päätöksen hanketietopalvelun käytöstä uuden hanketietopalvelun valmistuttua (noin syyskuu 2015).

Kuva 11. Valtioneuvoston hanketiedon ja hanketietopalvelun ohjausrakenne

Hanketietopalvelun ohjausrakenne ja hallintamalli on kolmitasoinen. Valtioneuvoston hanketiedon hyödyntämistä ja strategisen tason päätöksiä varten tarvitaan hanketiedon strateginen ohjausryhmä/johtoryhmä. Ko. ryhmänä voi toimia jokin olemassa oleva ryhmä tai kokonaan uusi ryhmä. Ko. ryhmällä tulee olla valtuutus tehdä päätöksiä, jotka liittyvät hanketiedon ja hanketietopalvelun toimintaedellytysten varmistamiseen (resursointi, kehittämisen rahoitus) sekä hanketietopalvelun laajentamiseen käsittämään uusia prosesseja tai organisaatioita.

Valtioneuvoston hanketiedon käytön ja kehittämisen kannalta keskeisin ryhmä on hanketietopalvelun käytön ja kehittämisen ohjausryhmä, jonka tehtävänä on varmistaa että hanketietopalvelu vastaa käyttäjien tarpeita ja palvelua käytetään niihin käyttötarkoituksiin joita varten palvelu on toteutettu. Ko. ryhmän tehtävänä on vastata myös siitä, että hanketietopalvelua kehitetään jatkuvasti. Ohjausryhmä on sekä ministeriöiden että han-

ketietopalveluun sisältyvien, siihen liittyvien ja palvelua tukevien prosessien asiantunteuksen osalta kattava. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että jokaisesta ministeriöstä on edustaja, joka tuo mukanaan tietyn osaamisalueen ja toisaalta ko. edustaja toimii yhteyshenkilönä prosessin/asian valtioneuvostotasoisesta kehittämisestä tai koordinoinnista vastaavaan ryhmään tai verkostoon.

Hanketietopalvelun riittävän laadukas ylläpito ja kehittäminen edellyttävät uusina rooleina valtioneuvoston hallintoyksikössä toimivaa palvelupäällikköä (vastuulla hanketietopalvelun substanssi ja kehittäminen toiminnallisista lähtökohdista kokonaisuutena) sekä tuotepäällikköä (tämä voi tulla myös Valtorista).

5.10 Normiohjaus

Hareen liittyen on julkaistu normiohjausta, mikä on tarpeen päivittää uuden hanketietopalvelun tullessa käyttöön. Esiselvityshankkeen tiedossa olevia ovat:

- Valtiovarainministeriön määräys hankerekisterin käytöstä (VM596/02/02/1999)
- Arkistolaitoksen antama 14.2.2013 valtioneuvoston ja eduskunnan yhteisten asiakirjojen ja niihin rinnastettavien tietoaineistojen säilytysvastuut, -muodot ja -ajat.
- Arkistolaitoksen 25.3.1998 antama valtioneuvoston hankerekisteriin (HARE) merkittävien hankkeiden asiakirjojen seulontaa koskeva määräys (KA S 3/98).

Mainitut normit on tarpeen ajantasaistaa sekä selvittää ja ajantasaistaa muut mahdolliset asiaan vaikuttavat määräykset ja ohjaavat asiakirjat.

Lisäksi esiselvitysprojekti ehdottaa, että oikeusministeriössä valmisteltavassa hallituksen esitysten laatimisohjeessa ja sen käyttöön velvoittavassa ohjeessa/asetuksessa kiinnitetäisiin hallituksen esityksen metatietoja. Nämä olisivat käytännössä niitä tietoja, joita hanketietopalvelun ja asianhallinnan kautta muodostetaan.

6 Vaatimusmäärittely

Valtioneuvoston hanketietopalvelun vaatimusmäärittely on työstetty noudattaen suppeasti JHS173 ohjeistusta. Hanketietopalvelun toiminnalliset ja ei-toiminnalliset vaatimukset ovat tämän raportin liitteenä (liite 3).

Tietoturvavaatimukset tietoturvan ja valmiuden perustasolle mitoitettuna esitetään omassa liitteessään (Liite 3).

7 Kilpailutuksen perusteet

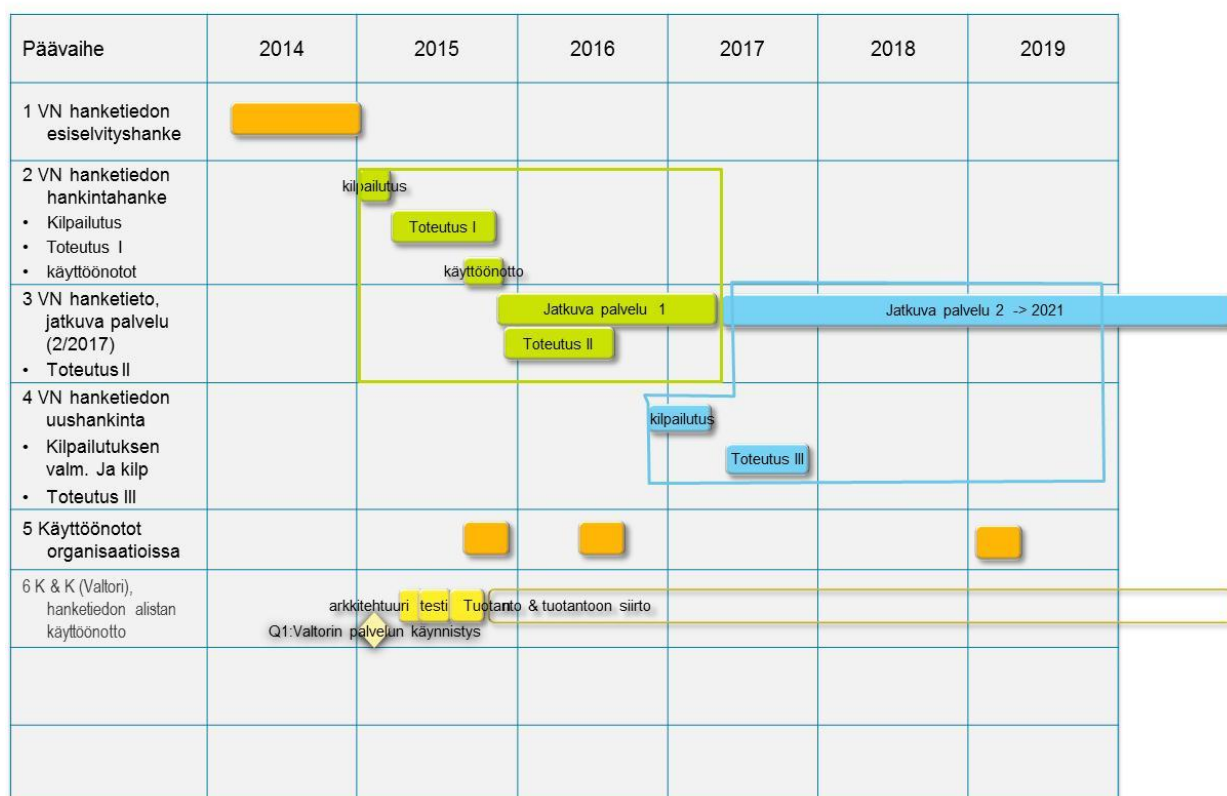
Tässä kappaleessa kuvataan valtioneuvoston hanketietopalvelun hankinnan kohdetta Valtion hankintakäsikirjan kappaleen 4.5 hengessä.

Esiselvityshanke on vastannut valtioneuvoston hanketietopalvelun kohdearkkitehtuurin kuvaamisesta, vaatimusmäärittelystä ja tarjouspyynnön kokoamisesta. Valtion viestintä- ja tietotekniikkakeskus Valtori toimii hankintayksikkönä ja toimii hanketietopalvelun teknisen toimintaympäristön tuottajana.

Esiselvitys on kuvannut tavoitteet kehittämiselle kokonaisuudessaan ja tuottanut tarjouspyynnön sekä valmistellut kilpailutuksen käynnistysvalmiuteen. Hanketiedon kehittämisen jatkoon kokonaisuutta on hahmotettu esiselvityshankkeessa: hanke esittää, että jatkossa tapahtuva kehittäminen jakaantuu kolmeen vaiheeseen.

- 1) Ensimmäisen vaiheen jatkohanke Valtioneuvoston hanketietopalvelun hankintahanke sisältää palvelun kilpailutuksen läpiviennin sekä palvelun toiminnallisuuden ja integraatioiden ensimmäisen vaiheen laajuuden. Ks. myös kappale 8.1. Ensimmäisen vaiheen kilpailutus sisältää myös mahdollisuuden jatkuvan palvelun puitteissa tehtävään kehitykseen.
- 2) Toisen vaiheen kehittäminen toteutetaan jatkuvan palvelun toimituksena ja toteutuu v 2016 aikana.
- 3) Kolmannen vaiheen kehittäminen kytketään jatkuvan palvelun uusintakilpailutukseen ja toteutuu v 2017 aikana. Kilpailutukseen on mahdollista sisällyttää toiminnallisuutta ja integraatioita (vaihe 3) toteuttava toteutuserä.

Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys, kehittämisen päävaiheet

Kuva 12. Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys, kehittämisen päävaiheet

Hankinnan kohteen priorisointiin ja vaiheistamiseen vaikuttaa valtioneuvoston hanketietopalveluun integroitavien tai sen palveluihin liittyvien valtion- tai valtionhallinnon palvelujen elinkaari tai kehittämisajataulu. Kuvassa esitetyt tiedot ovat esiselvityksen tulokintoja, siten niihin liittyvät tiedot tulee tarkastaa tarpeen mukaan kunkin palvelun/hankkeen omistajalta. Kutakin rinnakkaista palvelua on määriteltävä ja toteutettava integraation osalta samassa rytmissä kuin valtioneuvoston hanketietopalvelua.

Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys, rinnakkainen palvelujen kehitys

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1 VN hanketieto, kehittäminen	esiselvitys	Hankinta ja toteutus I	Toteutus II	KilpailutusToteutus III		
2 VN asianhallinnan kehittäminen	VNASE	Valvra	Kilpailutus	Toteutus I	Toteutus II	Toteutus III
3 YJA, käyttöönnotot	Q4: vn.fi, vn.ki.fi, vm.fi	Q1: stm.fi, mmm.fi				
4 aYhteystieto (Valtoni) ja b Asiakastieto (TEM)	Yhteystieto	a: Integr. toteutus	b: Integr. toteutus			
5 IDM (Valtoni) Virti: OM: avoin		Hankinta ja toteutus?	Pilotti	Avoin: Käyttöönnotot		
6 Kieku, käyttöönnotot		MMM, OKM, STM	TEM, LVM, OM, VNK	Integr. toteutus		
7 Demokratia-ympäristö: a lausunnot.fi b otakantaa.fi		B: Nyk. sopimuskausi päättyy				
8 ICT-hankesalkku		ICT-salkun julkaisu YJAssa, toteutus hanketieto-hankkeessa		Nyk. sopimuskausi päättyy		
9 KaPa		Kansallinen palveluväylä, tuotanto	Kytkeyminen palveluväylään			

Kuva 13. Valtioneuvoston hanketiedon ja rinnakkaisten palvelujen kehitys

7.1 Alustava hankinnan kohteen kuvaus

Hankinnan tavoitteena on toteuttaa vuoden 2015 aikana uusi, nykyisen Hare-järjestelmän korvaava valtioneuvoston hanketietopalvelu. Valtioneuvoston hanketietopalvelu kokoaa rajapintojen ja integraatioiden avulla hallitusohjelmien toimeenpanon seurantaan, lain-säädäntöhankeisiin sekä valtioneuvoston merkittäviin ohjelmiin, projekteihin, toimieli-miin ja muihin toimenpiteisiin liittyvän tiedon eri lähteistä myös yleisölle avoimesti saa-taville. Hanketietopalvelun kohteiden sisällöstä vastaavien käyttäjien on mahdollista myös ylläpitää hanketietoa. Tavoiteltavaa ratkaisua on kuvattu Valtioneuvoston hanketie-topalvelun kohdearkkitehtuurissa.

Tavoitteena on lisäksi hankkia toteutettavan valtioneuvoston hanketietopalvelun tuki ja ylläpitopalvelu sopimuskauden loppuun eli 28.2.2017 saakka.

Nykyistä Hare-järjestelmää on ylläpidetty vuodesta 1998 alkaen. Hare-järjestelmän pal-velimiin ei enää saada päivityksiä 14.7.2015 jälkeen, ja ympäristöstä tulee tietoturvamie-lessä haavoittuva. Ainakin internetpalveluna nykyjärjestelmä on ajatettava alas kesään 2015 mennessä. Tästä syystä järjestelmän uudistaminen on aikataulukriittinen.

Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys (Hare Nro VM014:00/2014) on vuoden 2014 aikana valmistellut tässä tarjouspyynnössä kuvattua hankintaa.

Palvelu toteutetaan ensi vaiheessa valtioneuvoston hankkeiden tarpeisiin. Myöhemmissä vaiheissa palvelu voidaan laajentaa kattamaan valtionhallinnon laajemminkin tai mahdollisesti myös muun julkishallinnon hanketiedon.

Hankinnan kohde koostuu seuraavista osista:

Tavoitehintainen osuus

Tavoitehintainen toimitusprojekti:

- Tarkennettu määrittely ja suunnittelu (sisältäen teknisen alustan määrittelyn, käyttöliittymän määrittelyn sekä käyttötapauksen tarkennuksen),
- Valtioneuvoston hanketietopalvelun toiminnallisuuden ja ominaisuuksien sekä virkamiehen käyttöliittymän toteuttaminen ja testaus, toiminnallisuuden mahdollinen vaiheistus. Ks. liite 3 Toteutuksen vaiheistus
- Tavoitehintaisten ja Päivähintaisten vuoden 2015 osuuksien muodostaman kokonaisuuden projektinhallinta.
- Toimittajan tuottama sovellukseen ja palveluun liittyvä dokumentaatio,
- Koulutuksen suunnittelu ja toteutus sekä koulutusmateriaalit yhteensä noin 50 pääkäyttäjälle ja virastojen vastaaville. Koulutustilaisuudet ovat kestoltaan n. puolen päivän pituisia ja ne toteutetaan hankintayksikön järjestämissä tiloissa. Tilaisuuksia toteutetaan 5 kpl.
- Teknisen tuotantoonviennin suunnittelu ja toteutus
- Käyttöönnoton suunnittelu ja valmistelu sekä tuki. Käyttöönotto toteutetaan samanaikaisesti kaikissa ministeriöissä.
- Tietojen muuntaminen tai siirtäminen nykyisestä Hare-järjestelmästä ja hankintayksikön asiakkaiden tarpeisiin.

Päivähintainen vuoden 2015 osuus, enintään 200 htp

Palvelun käyttöliittymäkerroksen ja Valtion yhteisen julkaisualustan (YJA)-julkaisurajapinnan sekä integraatioiden määrittely, suunnittelu, toteutus ja testaus.

Osuuden hyödyntämisen laajuuden ratkaisee hankintayksikkö. Hankintayksikkö päättää, missä laajuudessa asiantuntijatyötä tilataan.

Vähimmäistoteutus:

- asianhallintarajapinta, julkaisurajapinta YJA-sivustoihin, JUHO-sanasto (julkishallinnon erikoissanasto), yleinen avoin rajapinta.
- Muut integraatiot, jotka priorisoidaan määrittelyn/suunnittelun aikana
- Sovelluksen julkisen käyttöliittymän käyttöliittymäkerros ja YJA-julkaisurajapinta (LifeRay 6.2), ominaisuuksien toteutus toimittajan kyvykkyyden mukaan kokonaisuudessaan tai vähimmäisrajauksella.

Tuki- ja ylläpitopalvelu

Toimitusprojektissa toteutettavan palvelun tuki- ja ylläpitopalvelu. Tukipalvelu sisältää noin 10 pääkäyttäjän tukipalvelun (häiriöt ja palvelupyynnöt) palvelupyynnöt, häiriötilanteiden selvittämisen ja korjaamisen.

Päivähintainen vuoden 2016 osuus, enintään 100 htp

Päivähintaisten lisäkehitys, jonka hyödyntämisen laajuuden ratkaisee hankintayksikkö,

Hankinnan tuloksena syntyvä valtioneuvoston hanketietopalvelu sijoitetaan hankintayksikön konesali-, käyttö- ja kapasiteettipalveluun.

Laajuus

Toimitusprojektin tuloksena syntyvä palvelu otetaan käyttöön ministeriöissä samanaikaisesti, palvelun valmistuttua. Käytön laajentamisen tulee olla mahdollista myöhemmissä vaiheissa valtionhallinnon virastoihin tai koko julkishallinnon laajuuteen.

Nykyisen Hare-järjestelmän käytön volyymien ei ennakoida pienenevän: Nykyiseen vuodesta 1998 käytössä olevaan Hare-järjestelmään on kertynyt noin 16000:n kohteen tiedot, joista n. 1600 ovat marraskuussa 2014 aktiivisia hankkeita. Vuosittain perustetaan uusia kohteita n. 1000. Hanketietoa ylläpitäviä käyttöoikeuksia on nykytilassa kokonaisuudessaan n. 1 200, joista n. 240 aktiivisia.

Valtioneuvoston hanketietopalvelua käyttävät virkamieskunnan lisäksi media, kansalaiset sekä muut sidosryhmät.

Hankinnan arvo ylittää EU-kynnysarvon.

Aikataulu

Tavoitehintainen osuus toimituksesta alkaa sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen. Toimitusprojektin (hankinnan osa 1, Tavoitehintainen osuus) kesto on sopimuksen solmimisesta hyväksymistestaukseen luovuttamiseen vähimmäistoteutuksen osalta kuusi kuukautta, ja kokonaisuudessaan yhteensä enintään 10 kk. Rinnan Tavoitehintaisten osuuden kanssa toteutetaan hankinnan osa 2, Tuntihintainen vuoden 2015 osuus.

Tuki- ja ylläpitopalvelu (hankinnan osa 3, Tuki- ja ylläpitopalvelu) alkaa toimitusprojektin valmistumisesta ja palvelun käynnistymisestä jatkuen sopimuskauden loppuun 28.2.2017 saakka.

Hankintayksikkö voi erillisellä päätöksellä käynnistää hankinnan osan 4, tuntihintaisten vuoden 2016 osuuden.

Hankinnan kohteena olevat palvelun toiminnalliset ja ei-toiminnalliset vaatimukset, tietoturva-vaatimukset ja muut palvelun tuottamiseen liittyvät ehdot on esitetty tarjouspyynnön liitteissä. Toimittajan tulee sitoutua esitettyihin vaatimuksiin.

7.2 Hankintamalli*Hankintatapa*

Hankinta esitetään toteutettavaksi Hanselin puitejärjestelyn (Tekninen IT -konsultointi: Kokonaisprojektit 2012-2016) sisällä minikilpailutuksena. Puitejärjestely on voimassa 1.3.2012 - 29.2.2016. Asiakaskohtainen sopimus voi olla voimassa enintään 28.02.2017 saakka (12 kk varsinaisen puitesopimuksen voimassaolon päättymisestä).

Esiselvityksen aikana on tarkasteltu valitun hankintatavan lisäksi Hanselin Tekninen IT -konsultointi: Tekninen IT -konsultointi – puitejärjestelyä sekä avointa kilpailutusta.

Puite/Kokonaisprojektit	Puite/Tekninen IT -konsultointi	Avoin
+ nopeampi kuin avoin menettely		+ Tarvittaessa pitkä sopimuskausi
+ sopimus voidaan tehdä pitemmäksi kaudeksi kuin teknisessä IT -konsultoinnissa	+	
– Jatkuvan palvelun kilpailutus uusittava 28.2.2017 mennessä	– Jatkuvan palvelun kilpailutus uusittava 7.8.2016 mennessä	– jäykempi – hitaampi, n. +2 kk – enemmän valitusriskiä

Hankintastrategia

Esiselvityksessä on vertailtu seuraavia hankintastrategioita:

1. Tavoitehintainen iteratiivinen toteutus – perustuu kohtalaisen tarkkuustason vaatimukseen.

Etuja:

- o vaatimusmäärittelyt voivat jäädä karkeammalle tasolle,
- o edellyttää vaihtoehtoa 2 vähemmän sovelluksen toteutuksen ohjaamiseen kohdennettavia resursseja
- o toteutuksen kustannukset, lopputulos ja aikataulu tiedetään
- o tuotos voidaan toimituksen sisällä toteuttaa myös ketterästi, samoin voidaan edellyttää toimittajalta, että tilaaja näkee iteraatioiden lopputuloksen, kuten vaihtoehdossa 2.

2. Ketterän kehityksen malli, jossa kiinnitetään kehitystiimi, menetelmät ja aikataulu – sisältö ja kustannukset joustavat

Etuja:

- o määrittelyjen tarkentaminen ja priorisointi toteutuksen aikana.

Esiselvityksessä on päädytty suosittelemaan strategiavaihtoehtoa 1. Perusteena mm. että tietyssä aikataulussa on saatava toteutettua suhteellisen ennakoituihin kustannuksiin minimipalvelu, jotta nykyisen Haren käytöstä poistaminen on mahdollista.

7.3 Hankinnan ajoitus

Valtioneuvoston hanketietopalvelun hankinnan toteuttamisen alustava tavoiteaikataulu on esitetty taulukossa 8.

Tehtävä	tavoiteajankohta
Hankintayksikkö lähettää tarjouspyynnön puitesopimustoimittajille	29.12.2014
Tarjoajien kysymykset tarjouspyyntöön	pp.1.2015
Hankintayksikön vastaukset toimittajien kysymyksiin	pp.1.2015
Toimittajat toimittavat tarjouksensa hankin-	27.1.2015

tayksikölle	
Hankintapäätös (varaudutaan 1-3 viikon jaksoon tarjousten käsittelyssä)	3.2.2015 (viimeistään 13.2.2015)
Harkinnanvarainen odotusaika päättyy	25.2.2015 (viimeistään 11.3.)
Sopimukset allekirjoitettu	26.2.2015 (viimeistään 12.3.)

Taulukko 8. Hanketietopalvelun hankinnan toteutuksen alustava tavoiteaikataulu

7.4 Hankinnan organisointi

Hankintayksikkö: Valtori

Omistaja, rahoittaja: VM (hankkeen), VNK (palvelun)

Hankintayksikkö ja omistaja asettavat hankintaa varten yhteishankkeen/projektin.

Hankinnan vastuuhenkilö: N.N.

Hankintaprosessin läpivienti: Valtori

Hankinnan asiakirjojen valmistelijat: VN hanketiedon esiselvitys

Arviointiryhmä: Asetettavan uuden Valtioneuvoston hanketiedon toteutusprojektin organisaatiosta.

7.5 Hankinnan riskit

riski	t *v= riskipisteet (t & v luokitukset 1-3)*	torjuntakeinot/lisätietoja
Tehtävän määrittelyn puutteellisuus tai liian tiukat vaatimukset	2*3 = 6	
Vartenotettavien tarjoajien vähyys	1*2=2	epävirallisen tietopyynnön mukaan kahdeksan toimittajaa kymmenestä on halukkaita osallistumaan kilpailutukseen.
Kilpailun toimimattomuus	1*3=3	Puitejärjestelyssä on tietopyynnön perusteella mahdollista saada aikaan aitoa kilpailua.
Tilaaajan hinta-arvion pitämättömyys	2*2=4	Kustannus-hyötylaskelmat ja investointilaskelmat, sisältäen myös teknisen alustan. Tietopyynnössä on kartoitettu toimittajien näkemystä toimituksen koosta.
Kilpailutus- tai toimitusai-kataulun viivästyminen	2*2=4	Kilpailutuksen tavoiteaikataulussa ei ole joustoa. On varauduttu siihen, että prosessin läpivienti vie pitemmän aikaa. Nykyisen Haren käytöstä laaditaan selvitys v2014 aikana.
Ennakoimattomien tehtävien ilmaantuminen toteutusvaiheessa	2*3=6	Toteutuksen tavoiteaikataulu on tiukka. Ennakoimattomat tehtävät vaikuttanevat välittömästi palvelun valmistumiseen. Torjunta: kilpailutuksen huolellinen valmistelu.
Henkilövaihdokset	3*2=6	Mm. VNHY:n käynnistyminen aihe-

		uttaa muutoksia nykyisiin vastuisiin. Keinot: ??
Toimittajaan liittyvät riskit sopimuskauden aikana	2*3=6	Elinkaaren aikana haasteita: Hansel - puitejärjestelyssä rajallinen aika. Tarjouspyynnössä erityinen huomio jatkuvuuden turvaamiseen kehittämisesä ja toteutettavassa palvelussa.
Hankinnan turvallisuusriskit (tietoturva-, materiaali- ja henkilöstöriskit)	2*3=6	Keinot: Valtorin tietoturvapalvelu ja vaatimuspaketti, tietoturva-auditointi

* t = todennäköisyys, v = vaikutus

Taulukko 9. Valtioneuvoston hanketietopalvelun hankinnan alustava riskianalyysi

7.6 Hankinnan rahoitus

Valtiovarainministeriö tekee päätöksen rahoituksesta ennen kilpailutuksen käynnistämistä.

7.7 Markkinatilanteen selvitys

Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys on toteuttanut markkinaselvitystä kolmessa vaiheessa, ks. kpl 4.

Marraskuussa 2014 esiselvityshanke toteutti tietopyynnön Hanselin puitejärjestelyn (Tekninen IT -konsultointi: Kokonaisprojektit 2012 - 2016) toimittajille hankinnan valmisteluun liittyvistä tärkeistä seikoista.

Kysymykset koskivat mm. seuraavia seikkoja: minimimitoteutuksen arvioitua kestoja ja työläyttä, näkemystä toteutustavasta (tavoitehinta/ketterä), iteraatioiden toivotusta pituudesta, näkemystä toteutukseen tarvittavasta osaamisesta.

Toimittajien vastauksia on hyödynnetty tarjouspyyntöaineiston valmistelussa.

7.8 Tietoturvallisuus

Hankittavan valtioneuvoston hanketietopalvelun tietoturvaa käsitellään luvussa 5.4. Tarjouspyyntöön sisällytetään Valtorin ajantasainen tietoturvallisuuspaketti.

Järjestelmän omistaja vastaa siitä, että tulevan ratkaisun tietoturvaan liittyvät tasot on määritelty ja päätetty sekä tietoturvaan liittyvien vaatimusten laadusta. Hankittavalle palvelulle toteutetaan tietoturva-auditointi.

Nykyisen Hare -järjestelmän tietoturvataso: perustaso.

Nykyisen Hare -järjestelmän ICT -varautumisen taso: perustaso.

7.9 Alustavan määrittelyn hyväksyntä

Valtioneuvoston hanketiedon esiselvityksessä tuotettu aineisto poislukien vaatimusluettelot on katselmoitu vaiheittain hankkeen kuluessa. Marraskuussa 2014 toteutettiin lausuntomenettely alustavalle esiselvitysraportille, joka sisältää myös hankinnan alustavan kuvauksen.

Esiselvitys tuotti ennen päättymistään tarjouspyynnön, joka käsiteltiin ja hyväksyttiin esiselvityksen hankeorganisaatiossa, tarkastettiin Hanselin minikisatiimin toimesta sekä hankintayksikkönä toimivan Valtorin toimesta.

8 Jatkotoimenpide-ehdotukset

Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys on tuottanut hankkeessa jatkotoimenpide-ehdotuksia ja päätösehdotuksia, jotka liittyvät uuden hanketietopalvelun toteutukseen, toteutusprojektin riskienhallintaan sekä alustavaan hankesuunnitelmaan. Lisäksi esiselvityshankkeessa on tunnistettu joukko jatkotoimenpide-ehdotuksia, jotka olisi hyödyllistä ottaa tulevien vuosien osaksi valtioneuvostokokonaisuus kehityspolkua.

8.1 Alustava hankesuunnitelma

Mikäli vielä vuoden 2015 aikana nykyinen Hare päätetään korvata hallitusti sellaisella uudella ratkaisulla, joka vastaa tässä esiselvityksessä kuvattua tavoiteratkaisua, niin vuodeksi 2015 on asetettava erillinen Valtioneuvoston hanketietopalvelun toteutusprojekti.

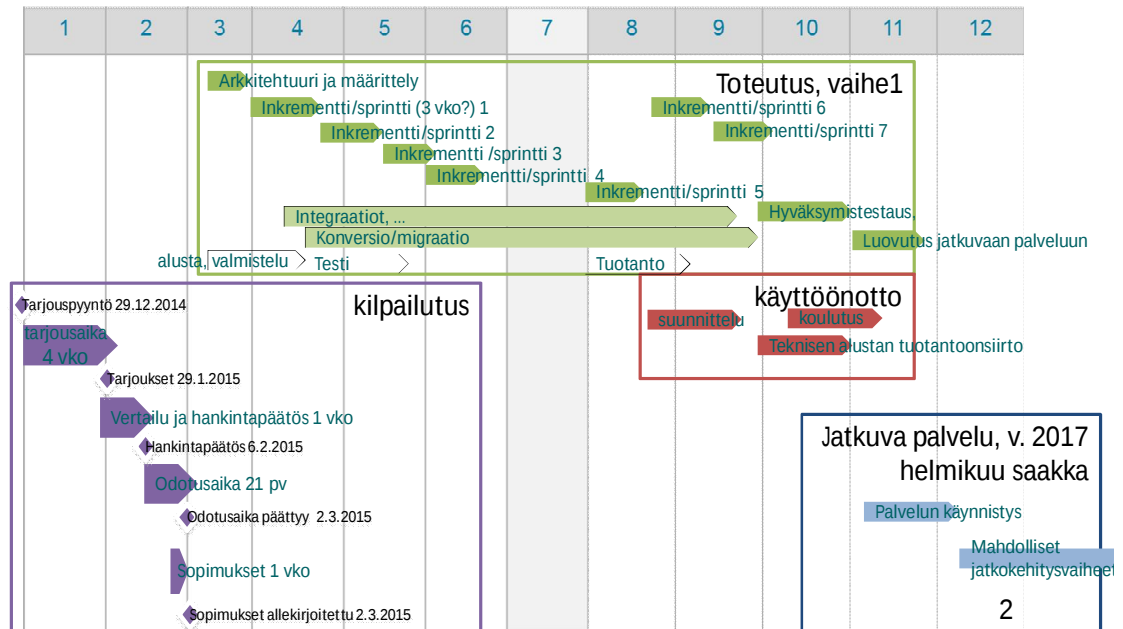
Toteutusprojektin kustannukset ovat arviolta 1,322 milj. euroa.

Toteutusprojektin omistajana ja rahoittajana toimisi valtiovarainministeriö. Toteutusprojektin omistajuus kuuluisi luontevammin valtioneuvoston hallintoyksikölle, mutta ko. yksikkö aloittaa toiminnassa vasta 1.3.2015 ja toteutusprojekti on saatava ripeästi käyntiin.

Toteutusprojektin hankintayksikkönä ja kilpailutusprojektin omistajana toimii Valtori. Valtiovarainministeriö asettaa hanketietopalvelun toteutusprojektille erillisen ohjaus- ja projektiryhmän.

Valtioneuvoston hanketietopalvelun toteutusprojektin alustava suunnitelma sisältää neljä päävaihetta: 1) kilpailutus ja hankinta, 2) toteutus, 3) käyttöönotto ja 4) jatkuva ylläpito ja jatkokehitys. Edellisten uuden hanketietopalvelun toteuttamiseen liittyvien vaiheiden rinnalla on toteutettava nykyisen hankerekisterin hallittu alasajo ja tietojen siirto. Tieto-

jen siirto tehdään luvun 5.8.1. alustavan konversiosuunnitelman mukaan toteutusprojektin osaprojektina.

Kuva 13: Valtioneuvoston hanketietopalvelun toteutuksen 2015 ja käyttöönottojen alustava suunnitelma

Alustava suunnitelmana on, että kilpailutus ja hankinta toteutetaan 29.12.2014 alkavana tarjouspyyntönä, joka saatetaan päätökseen maaliskuussa 2015. Varsinainen uuden hanketietopalvelun toteutusvaihe ajoittuu maaliskuusta marraskuulle. Tavoitteena on, että käyttöönottovaiheen suunnittelu on mahdollista aloittaa viimeistään elokuussa ja varsinaiset käyttöönotot lokakuussa 2015. Hanketietopalvelun jatkuva palvelu käynnistettäisiin marraskuussa 2015 ja ylläpito sopimukset lienevät mahdollisia helmikuuhun 2017 asti. Mahdollinen ensimmäinen jatkokehitysvaihe aloitetaan joulukuussa 2015.

Valtiovarainministeriö ja valtioneuvoston kanslia sopivat vielä marraskuussa 2014 valtioneuvoston hanketiedon ja hanketietopalvelun hallintamallista ohjausrakenteesta (sisältäen palvelun omistajuus, ohjaus- ja ylläpitovastuut, sopimusten siirto).

8.1.1 Valtioneuvoston hanketiedon hankintaprojektin luonneanalyysi

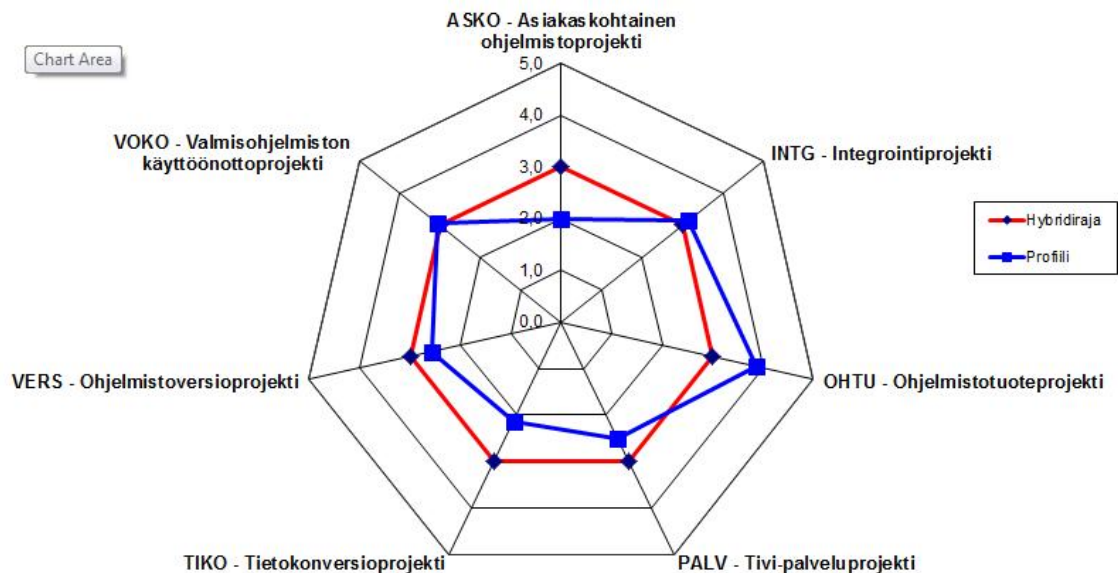
Valtioneuvoston hanketietopalvelun hankinnasta on laadittu hankkeen luonneanalyysi, jonka avulla voidaan arvioida, ovatko hankkeen tavoitteet, sisältö ja toteutustapa hallittavissa. Samalla on saatu tietoa siitä, mitä painopisteitä kehittämisessä on ja kannattaisiko kehittäminen osittaa erillisiksi projekteiksi.

Analyysissä käytettyjä termit:

- **Ohjelmistotuoteprojektin** tuloksena valmistuu uusi ohjelmistotuote. Ohjelmistotuote on aina tarkoitettu useamman kuin yhden asiakkaan käyttöön soveltuvaksi. Ohjelmistotuote voi olla joko itsenäinen pakettiohjelmisto tai jonkin muun tuotteen ns. sulautettu osa.

- **Valmisohjelmiston** käyttöönottoprojektin tuotoksena yleinen valmisohjelmisto on asennettu ja sen parametrit sekä toiminnot viritetty käyttöön ottavan organisaation tarpeiden mukaisiksi.
- **Tivi** (tieto- ja viestintäteknologia) -**palveluprojektin** tuloksena käynnistyy sopimus pohjainen, määräaikainen tivi -palvelu. Se voi olla esimerkiksi ohjelmiston tai laitteiston tai niiden kummankin käyttö-, huolto-, ylläpito-, tuki- tai neuvontapalvelu.
- **Tietokonversioprojektin** tuloksena tietosisältö on siirretty vanhan järjestelmän pysyvistä tietovarastoista uuden käyttöön tuleviin tietovarastoihin. Hyvin usein tietokonversioprojektissa kehitettävä ohjelmisto on kertakäyttöistä. Ohjelmistoa voi olla yhdessä tai useammassa erilaisessa käyttöympäristössä.
- **Integrointiprojektin** tuloksena valmistuu yksi tai useampia liittymäpalveluita jonkin tietyn järjestelmän ja muiden järjestelmien välille. Nämä palvelut ovat yleensä pitkäikäisiä, toisin kuin esim. konversioprojekteissa toteutettavat ohjelmat.
- **Ohjelmistoversioprojektin** tuloksena valmistuu jonkin ennestään käytössä olevan ohjelmiston laajennus tai muu olennaisesti parannettu versio. Kohdeohjelmisto voi olla joko asiakaskohtainen tai ohjelmistotuote.

Kuvassa 14 on visualisoituna valtioneuvoston hanketietopalvelun hankintahankkeen luonneprofiili. Sinisellä merkitty profiili ilmentää, miten paljon hankkeessa on kunkin eri projektityypin ominaisuuksia. Mikäli sinisellä kuvattu projektin profiili ylittää punaisella esitetyn hybridirajan useammassa kuin yhdessä projektityypin mukaisessa osa-alueessa, tulee harkita projektin jakamista osaprojekteiksi.

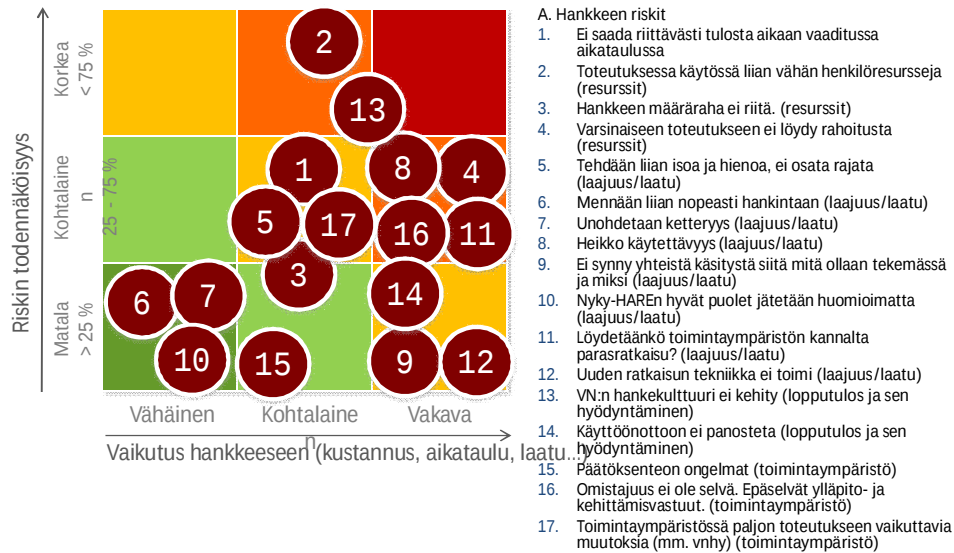

Kuva 14. Tivi-projektin luonneanalyysi valtioneuvoston hanketietopalvelun hankinnasta

Valtioneuvoston hanketietopalvelun hankintahankkeessa painottuvat ohjelmiston kehittäminen, integrointi sekä käyttöönotot. Analyysin tulos vastaa esiselvityksen havaintoja: valmistuotteet eivät ratkaise määriteltyjä tarpeita, integraatioiden merkitys on suuri ja käyttöönottoihin tulee kiinnittää erityistä huomiota – kehittämiseen liittyy toiminnan muutos.

8.1. Riskienhallintasuunnitelma

Valtioneuvoston hanketiedon kehittämisen riskit kokonaistavoitteen saavuttamisen näkökulmasta on kuvattu kuvassa 15. Riskejä seurataan ja hallitaan kilpailutusta ja toteutusta varten asetettavassa erillisessä projektissa (ks. kpl 8.2).

Kuva 15. Valtioneuvoston hanketiedon kehittämisen riskit

8.2. Päätösesitys jatkotoimenpiteistä

Esiselvityshanke esittää, että

1. Valtiovarainministeriö asettaa Valtioneuvoston hanketietopalvelun toteutusprojektin, jonka omistajana ja rahoittajana toimii valtiovarainministeriö.
2. Valtiovarainministeriö järjestää Valtioneuvoston hanketietopalvelun toteutuksen edellyttämän rahoituksen.
3. Toteutusprojektin tarkentunut suunnitelma tehdään tässä esiselvityksessä kuvatun alustavan suunnitelman mukaisesti sisältäen neljä päävaihetta: 1) kilpailutus ja hankinta, 2) toteutus, 3) käyttöönotto ja 4) jatkuva ylläpito ja jatkokehitys. Lisäksi edellisten uuden hanketietopalvelun toteuttamiseen liittyvien vaiheiden rinnalla on toteutettava nykyisen hankerekisterin hallittu alasajo ja tietojen siirto.
4. Valtiovarainministeriö ja valtioneuvoston kanslia sopivat valtioneuvoston hanketiedon ja hanketietopalvelun hallintamallista ja ohjausrakenteesta (sisältäen palvelun omistajuus, ohjaus- ja ylläpitovastuut, sopimusten siirto).
5. Valtioneuvoston kanslia toimii hanketietopalvelun omistajana, vastaten hanketietopalvelun käyttöönotosta sekä palvelun ylläpidosta ja jatkuvasta kehittämisestä.

6. Valtioneuvoston kanslia asettaa hanketietopalvelun ohjausrakenteessa kuvatut ryhmät.
7. Valtiovarainministeriö valmistelee syysyksi 2015 uuden päätöksen hanketietopalvelun käytöstä uuden hanketietopalvelun valmistuttua.
8. Valtioneuvoston hanketietopalvelun tietoturvaso määritellään vastaamaan nykyisen Haren tietoturvasoa, joka on määritelty perustasoksi ja ICT – varautumisen taso perustasoksi.
9. Valtioneuvoston hanketietopalvelun elinkaaren aikana seurataan seuraavien laatumittareiden kehitystä:
 - o tyytyväisyys: asiakastyytyväisyys- ja käytettävyysskyselyt sekä sisäisille että ulkoisille käyttäjille
 - o toiminnallisuus: tietoturvallisuus
 - o palvelun laatu sekä sovelluksen että infrastruktuurin osalta (SLA)
 - o tehokkuus: vaikuttavuus

Pitkällä tähtäimellä hanketiedosta odotettavien taloudellisten ja ei-taloudellisten hyötyjen realisoituminen edellyttää seuraavaa kehittämistä:

- YJA -palvelun nopea käyttöönotto ministeriöissä.
- Valtioneuvoston asianhallinnan nopea kehittäminen.
- Ministeriöiden toiminnan ja talouden suunnittelu- ja seurantaprosessit, hankeprosessi, suhde johtamisjärjestelmiin ja tulosohjaukseen sekä ko. prosesseja tukevat tietojärjestelmäratkaisujen tavoitela on kuvattava, suunniteltava ja päätettävä kehittämisspolku, jolla tavoitelaan päästään.
- prosessien mukaisten toimintamallien noudattamista edistetään jatkuvalla koulutuksella.
- Nykyisen Valtion ICT – hankesalkkuratkaisun korvaavan uuden hankesalkkuratkaisun toteutuksen valmistelu on aloitettava vuoden 2015 aikana. Ratkaisun tulisi sisältää kaikki kehittämishankkeet ja siinä tulisi olla kattavat rajapinnat.
- Virkamiesten tuottaman tekstin on oltava lähtökohtaisesti selkeää ja ymmärrettävää kansalaisille.
- Ministeriöissä, valtionhallinnossa ja laajemmin julkishallinnossa on otettava käyttöön nykyistä yhtenäisempiä hankehallinnan ja salkunhallinnan malleja (esim. tietohallintomalli, ko alan JHS-suositus).
- Hanketietopalvelun laajentaminen virastojen ja julkishallinnon käyttöön